

ESTUDIS DE PRAGMÀTICA I ANÀLISI DEL DISCURS SOBRE LA LLENGUA CATALANA: UN REPÀS DE L'ETAPA 1997-2012¹

Lluís PAYRATÓ
Universitat de Barcelona

1. PRESENTACIÓ, OBJECTIUS I ACLARIMENTS

L'objectiu d'aquest treball és fer un repàs panoràmic, descriptiu i en bona part —com de fet és inevitable— valoratiu dels estudis de pragmàtica i anàlisi del discurs que, durant els setze anys que van del 1997 al 2012, s'han desenvolupat en relació amb la llengua catalana. Tant la referència temporal com la referència al català resulten, per descomptat, discutibles, però s'intenten fonamentar en arguments d'un pes raonable. Pel que fa al marge temporal escollit, els setze anys triats són conseqüents amb l'estudi de Boix i Payrató (1995), de característiques similars al que es presenta ara, però que abraçava un marge més estret: només vuit anys, del 1989 al 1996, just la meitat que ara.² Pel que fa a la referència idiomàtica, sempre resulta controvertible definir què vol dir «pragmàtica

1. L'elaboració d'aquest treball s'ha beneficiat dels projectes de recerca FFI2011-25236 i 2014 SGR 918. Pel que fa a la gènesi, el primer esbós es va presentar al II Simposi Internacional de Catalanística (Berlín, 2007), amb una versió escrita posterior del 2009 que no es va arribar a publicar. L'ampliació actual n'ha provocat, lògicament, la reestructuració; la decisió de no anar més enllà de l'any 2012 es justifica perquè el volum de les contribucions resultava excessiu en relació amb l'extensió d'un article. Agraïcio a tots els col·legues consultats, sobretot a Núria Alturo i Neus Nogué, la seva amabilitat a l'hora de fornir-me dades i comentaris (també als revisors de la versió publicable). Els errors i els oblitats són del qui escriu, com és obvi, i val a dir que solen ser relativament freqüents en estudis d'aquest tipus, de manera que ja demano disculpes per avançat pels que hagi comès.

2. La referència exacta del treball esmentat és BOIX, Emili / PAYRATÓ, Lluís (1995 [1997]): «An overview of Catalan sociolinguistics and pragmatics. 1989-1996». *Catalan Review*, 9, 2, 317-403, 1995. El decalatge (o “avançament”, segons la perspectiva) entre els anys del subtítol de l'article i l'any oficial d'aparició de la revista només s'explica si tenim en compte que el volum va aparèixer en realitat l'any 1997. Aquest repàs, al seu torn, té l'origen en un article en català aparegut, amb el títol «Una panoràmica bibliogràfica de la sociolingüística i la pragmàtica catalanes recents (1989-1993)», a *Treballs de Sociolingüística catalana*, 12 (1994), 107-129. Tots dos articles són els antecedents directes del present, que té molt en compte també les revisions d'Alturo (2003 i 2011).

catalana» o «pragmàtica del català», i quina relació té amb el que, en termes científics, coneixem com, sense adjectius, «pragmàtica» (i el mateix ens trobaríem, o encara seria més complicat, pel que fa a «anàlisi del discurs» «en» o «sobre» el català i la cultura catalana). No entraré, però, en el debat de fins a quin punt és lògic parlar, per exemple, de «lingüística catalana», en contrast, també per exemple, amb «botànica catalana» o «zoologia catalana», i admetré simplement que és lícit referir-se a estudis lingüístics que, escrits en llengües diverses, tracten qüestions pragmàtiques i discursives relacionades directament amb la llengua catalana. Al capdavant, a les universitats catalanes i espanyoles continua ben establerta (i ja podríem dir que comença a ser gairebé tradicional) la distinció gremial entre la disciplina «lingüística general» i —sigui on sigui la frontera, tema sempre conflictiu— les filologies i els estudis de llengua i literatura particulars, específics, referits a una llengua i una cultura.

Faig explícit també d'entrada que un resum com aquest no pot ser, naturalment, exhaustiu, en el sentit exacte de recollir *tots* els treballs, siguin de la mena que siguin, referits als àmbits esmentats. Per tant, he deixat de banda per començar el que podríem qualificar, amb tots els matisos i totes les disculpes, com estudis «menors» o publicats en mitjans de poca difusió, i m'he centrat en llibres, monografies i revistes que, en contrast amb els anteriors, són de fàcil accés. Per motius diferents no s'han inclòs en el repàs tesis doctorals o de llicenciatura o màster que, d'altra banda, i com és lògic si tenim en compte les demandes actuals, ja es publiquen immediatament (o fins i tot en paral·lel o a l'avançada) en diversos canals habituals de la comunitat científica.

I per acabar aquest apartat introductori d'aclariments, no he donat cabuda tampoc en aquest recull ni als treballs en premsa ni als treballs que, amb independència de la llengua en què estan escrits, tracten aspectes pragmàtics o discursius indirectament, només de passada o a tall d'exemple; s'hi repassen només els que toquen directament els àmbits esmentats³ (en aquest cas per la simple raó que el treball depassaria els límits en què s'ha de moure), i que han estat escrits en català (majoritàriament), anglès o castellà.⁴

3. Malgrat que sovint es consideren adjunts a l'àmbit de la pragmàtica i el discurs molts estudis de variació funcional, en aquesta ocasió he preferit també deixar-los a banda, i fer-ne un repàs autònom i amb la forma d'un altre article (en preparació). Si bé hi ha algun cas de confluència i aiguabarreig (que es recull en els dos estats de la qüestió), l'elevat nombre d'estudis en els dos camps aconsellava també la separació.

4. No es recullen treballs en altres llengües, prefereixo deixar-los per a d'altres recopilacions (n'hi ha alguns de prou rellevants en alemany, sobretot, i també en francès i italià, però la difusió que tenen és força escassa). Tampoc no es recullen els treballs de caire bàsicament general o teòric, sense referència directa a la llengua catalana, ni, tret d'alguna excepció, treballs en format només electrònic (fàcils de localitzar); tampoc articles de premsa o de revistes no especialitzades.

2. SÍNTEESI I MIRADA PANORÀMICA

A primer cop d'ull, el canvi de segle i sobretot els primers anys del segle XXI es poden entendre, pel que fa als estudis de pragmàtica del català, com la consolidació d'aquest camp d'estudi, com els anys de l'impuls definitiu d'una disciplina poc conreada en la tradició lingüística catalana anterior, i que acaba connectant amb els estudis internacionals (o *supranacionals*) sobre el tema. En canvi, pel que fa a l'anàlisi del discurs (entesa en un sentit estricte), més aviat sembla que no acaba de progressar adequadament, tot sigui dit amb la terminologia de les avaluacions escolars; o almenys, que no ho fa com caldria o seria esperable, en comparació amb la pragmàtica i manifestant símptomes de diversa mena que més tard es prendran en consideració.

Abans de començar el repàs més descriptiu, val la pena afegir que, igual que es presuposa en els comentaris previs, qualsevol apunt valoratiu o judici sobre l'estat de coses d'una disciplina és necessàriament relatiu i només vàlid en termes comparatius. Així és com, per exemple, es pot afirmar —al meu entendre, és clar— que la pragmàtica en català (i del català) ha assolit unes dimensions de força més envergadura, en tots els sentits, que l'anàlisi del discurs. Les valoracions en aquests terrenys en termes absoluts, no comparatius, resulten en canvi més aviat odioses i impertinents, són molt arriscades i només factibles en relació amb expectatives del que *podria* ser cada disciplina; per aquest motiu no faré especulacions o elucubracions d'aquest tipus.

3. PRAGMÀTICA

L'afirmació de la consolidació dels estudis de pragmàtica es fonamenta en diferents factors, que repassaré a continuació un per un: publicació dels primers manuals, d'estudis monogràfics diversos, de capítols de gramàtiques i articles en revistes internacionals, i notable institucionalització de la disciplina en forma de grups de recerca, projectes i assignatures universitàries.

En efecte, els primers manuals de pragmàtica en català apareixen en la primera part del període delimitat (Bassols, 2001; Payrató, 1999, 2003a).⁵ El de Bassols se cenyeix als aspectes més tradicionals i habituals de la disciplina, alhora els més gramaticals (pressuposicions, implicació i implicatura), però recull també temes que toquen la filosofia del llenguatge (el significat i la teoria dels actes de parla). Els de Payrató (el segon és una

5. També apareix en aquest període el primer manual de semàntica en català. Em refereixo a l'obra d'Espinal (coord.) *et al.* (2002), amb uns continguts, doncs, pròpiament de semàntica, però que inclouen molts aspectes fronterers amb la pragmàtica. Payrató (1999) és un manual de pragmàtica i (en bona part) d'anàlisi del discurs elaborat com a material docent per a una assignatura obligatòria de la llicenciatura de filologia catalana de la Universitat Oberta de Catalunya. Més tard es reconverteix en Payrató (2003a), sense les activitats, pràctiques i exercicis, i amb uns continguts expositius més ampliat.

versió ampliada del primer) es decanta, en canvi, més aviat cap a temes discursius i de variació funcional, i hi tenen cabuda, per exemple, apartats referits a la cortesia, l'estructura del text, la multimodalitat i la parla col·loquial.

Com a introducció al camp pragmàtic pot resultar també molt útil el volum «El calidoscopi pragmàtic» de *Noves SL* (Hivern 2003), dedicat íntegrament a la pragmàtica i a la seva relació amb altres disciplines, i publicat en doble versió, catalana i anglesa. Payrató hi fa una presentació general, tot destacant vells i nous temes d'anàlisi, i Alturo hi fa la que es pot considerar la primera història (breu) de la pragmàtica catalana. Bassols hi repassa les relacions entre pragmàtica i anàlisi del discurs; Cuenca, entre pragmàtica i lingüística cognitiva, i Salvador, entre pragmàtica i estilística. En el mateix número, Viana presenta retalls històrics del desenvolupament de la disciplina al voltant de la figura de Vico (i cf. per una altra banda, com a complement, Viana, 2004, sobre les aportacions de la pragmàtica a la sociolingüística).

El recull de Payrató / Cots (ed.) (2011) es pot entendre que representa simbòlicament una mena de presentació internacional de la pragmàtica catalana, amb una breu introducció (Cots / Payrató, 2011) i un conjunt d'articles sobre temes estructurals (la interfície gramàtica — pragmàtica) i d'altres més textuals i discursius (la interfície o el gradient text — discurs — factors socioculturals).

En conjunt, al llarg d'aquests setze anys es publiquen en català o sobre el català un bon nombre de monografies i d'articles especialitzats de tema pragmàtic. En selecciono a continuació un conjunt força nombrós, agrupant les contribucions en blocs i àmbits, per fer-ne més àgil l'exposició i el comentari.

3.1. MARCADORS I CONNECTORS

El tema dels marcadors i connectors ha estat un dels més analitzats. Hi destaquen els nombrosos treballs de Cuenca (vegeu, per començar, entre d'altres, Cuenca, 2001b, 2002, 2003b), que culminen en un llibre que s'hi centra (Cuenca, 2006, a cavall entre la sintaxi i la pragmàtica, i entre l'oració i el text). També la recerca d'Espinal, en la interfície sintaxi — pragmàtica — cognició (Espinal, 2011). Cal esmentar igualment la proposta de Marín (1998) i la monografia de González (2004a), amb una comparació entre marcadors discursius del català i l'anglès en narracions orals. Aquesta mateixa autora ha dedicat altres estudis al tema (González, 2003, 2004b, 2005a, 2007, 2008b, 2012) i als *evidencials* (González, 2005b, 2008a, 2011), partícules que marquen la procedència de la informació transmesa i que per primera vegada s'han analitzat de manera específica en català. Torrent-Lenzen ha dut a terme estudis sobre partícules modals, indexicalitat i marcadors d'expressivitat (Torrent-Lenzen, 2001, 2005, 2011), i Cuenca (1997) sobre les *tag questions* o preguntes confirmatòries. Bladas (2008) estudia les posicions d'alguns connectors en la llengua oral i en l'escrita, i Piquer (1997) un grup de marcadors discursius en textos narratius. Bach (2000, 2001, 2009a) i Cuenca / Bach (2007) estudien els connectors reformulatius, en el cas de Bach (2004, 2005) en especial en relació amb les aplicacions lexicogràfiques.

En treballs posteriors i més recents, Marín / Cuenca (2012) analitzen les construcci-

ons amb *és que* en català oral, i Cuenca / Marín (2012) el cas de *(és) clar*. Bladas (2012) estudia les relacions entre les rutines conversacionals, el llenguatge formulaic i la subjectificació.

Pel que fa a estudis contrastius, són destacables els treballs de Berenguer i Salvador (1998), en narracions col·loquials, el de Cuenca / Marín (2001), sobre connectors que procedeixen de verbs de percepció (català/castellà), el de Montolíó i Unamuno (2001), sobre el marcador *a ver / a veure*, el de Cuenca (2008a) sobre *well* (i els seus equivalents en català i castellà) i el de Cuenca / Marín (2009) sobre la coocurrència de marcadors. Cuenca / Torres (2008) comparen els marcadors discursius *hombre/home y mujer/dona* i Bach (2009b) la reformulació en català i castellà. Ribera (2012) centra una monografia en la cohesió lèxica en seqüències narratives, i Sancho (2010) analitza les funcions connectives de les unitats fraseològiques.

3.2. GRAMATICALITZACIÓ I INTERFÍCIE GRAMÀTICA-PRAGMÀTICA

Els temes precedents estan associats, en bona part, amb el de la gramaticalització, una interfície entre la gramàtica i la pragmàtica que també ha rebut força atenció en aquests anys, sobretot en la recerca d'investigador(e)s valencian(e)s: Cuenca (2001b, 2009a), Pérez Saldanya (2001), Sancho (2004) i Marín (2005a, 2005b); cf. també el treball de Cuenca / Massip (2005).

Pel que fa a les relacions entre aspectes pragmàtics i prosòdics, vegeu en especial Prieto (2002), Payà (2002, 2003) i Prieto / Rigau (2007, 2011); i en un pla més general, també en la interfície gramàtica — pragmàtica, el volum 44 (2008) de *Caplletra*, que inclou un monogràfic, coordinat per Maria Josep Cuenca, amb el títol «Oralitat, gramàtica i pragmàtica». Sobre les interjeccions, vegeu Cuenca (2002, 2011).

Castroviejo (2007), Mayol (2008) i Villalba (2008) contribueixen a una millor descripció i explicació dels enunciats exclamatius. Villalba (2007) estudia aspectes sintàctics i pragmàtics de la dislocació a la dreta (català/castellà). Alturo / Chodorowska-Pilch (2009) analitzen la gramaticalització de *sisplau*, i Alturo / Hengeveld (2010) la dimensió pragmàtica de la cohesió en el gènere conversacional.

3.3. DIXI I MODALITAT

El primer estudi que aborda en profunditat el tema de la dixi en català és Nogué (2008a), una monografia centrada en la dixi de persona i en la manera com es codifiquen els rols o papers dels participants en la comunicació (i cf. Nogué, 2008b, 2010, 2011). Albaladejo (1998) tracta la d'espai, com Cuenca (2010), i Montserrat (2005) la dixi i els verbs de moviment resultatiu; Cuenca (2009b), la dixi textual. Altres estudis molt lligats a aspectes gramaticals i semàntics són els d'Espinal (2001), amb un repàs de diferents teories semàntiques, i Mata (2007), sobre els adverbis d'acte de parla i la modalitat. La modalització, entesa en un sentit ampli, és l'objecte de Grau (2002a, 2002b), i al volum 42 (2007) d'*Articles de didàctica de la llengua i de la literatura* s'hi recullen diverses

contribucions (de Grau, Artigas, Fons, Calsamiglia i Espuny; Cuenca la posa en relació amb el text argumentatiu, i Vilà / Grau (2007) i Castellà *et al.* (2007a) la relacionen amb la cortesia).

3.4. CORTESIA

Hi ha pocs estudis dedicats al tema, si més no si els comparem amb l'allau bibliogràfica internacional que hi ha caigut a sobre. En la primera part del període ressenyat es poden citar Pérez (2001), Payrató (2003a) i Curell / Sabaté (2007). Guzman (2002) s'hi refereix en relació amb la traducció. Posteriorment destaca l'estudi de Curell (2011), sobre cortesia i estils culturals de parla (cf. també Castellà *et al.*, 2007a).

3.5. PRAGMAESTILÍSTICA I PRAGMÀTICA CONTRASTIVA

Pel que fa a àrees en què la comparació és intrínseca, la pragmaestilística ha rebut una atenció especial en el volum monogràfic 29 (2000) de *Caplletra*, coordinat per Manuel Pérez Saldanya i Vicent Salvador. Piquer (2000a) hi fa una presentació de la pragmaestilística del català, Salvador (2000a) hi tracta l'estil nominalitzat, Cuenca (2000a) la difereència entre estil segmentat i cohesionat; Pérez Saldanya se centra en els temps verbals, Teruel fa un estudi sobre la metàfora i Guzman (2000b) un treball aplicat i contrastiu sobre una traducció. Sobre la traducció de marcadors discursius, vegeu González (2012).

Si seguim justament aquesta línia de l'anàlisi contrastiva, trobem al seu torn el volum monogràfic 30 (2001) també de *Caplletra*, coordinat en aquest cas per Maria Josep Cuenca i Joan Rafael Ramos, i encapçalat per un article seu sobre antecedents i perspectives de la disciplina. En d'altres contribucions, Fernández Polo toca la retòrica contrastiva, Cuenca (2001a) els marcadors de reformulació i exemplificació, González els marcadors pragmàtics compostos (anglès-català) en els relats orals, Ferrer les partícules modals alemanyes i els seus equivalents en català, Alturo les situacions i tipus de text en anglès i català, i Torres l'expressió de les hores. González (2004b, 2009) compara l'estructura de relats narratius en català i anglès.

En el camp més general de la retòrica es pot trobar una panoràmica que inclou les principals referències catalanes (tant teòriques com aplicades) a Salvador (2008a, 2008b); hi destaquen també aportacions com el volum monogràfic «Retòrica i Persuasió», número 3 (2005) de la revista electrònica *Llengua, Societat i Comunicació*, coordinat per Xavier Laborda, amb una reflexió de Fernández Díaz sobre els processos de negociació, i alguna monografia, com la de Teruel (1997) sobre els mitjans de comunicació de masses. Salvador (1998, 2008c, 2011a) reflexiona sobre qüestions lligades a la metàfora, l'estil i el coneixement. La línia comparativa de la pragmàtica intercultural proposada i recollida a Sánchez / Salvador / Gómez (eds.) (1999) és molt interessant, però hi ha molt poques referències al català.

3.6. EXPRESSIVITAT I FRASEOLOGIA

Entrant en temes més restringits, l'expressivitat ha estat objecte d'estudis (Mascaró, 2006; Bassols, Rico / Torrent, 2007), també l'humor (Viana 2001, 2004a, 2006; Viana (ed.) 2006). Un dels temes específics més tractats ha estat sens dubte la fraseologia, que compta amb força reculls i nombrosos treballs, des de la monografia pionera de Sancho (1999a). Salvador / Piquer (ed.) (2000) la bategen com a “discurs prefabricat” i hi inclouen un amplíssim repertori d'articles teòrics i aplicats:

(a) Pel que fa als teòrics, Salvador (2000b) hi estudia la idiomaticitat d'aquestes construccions; Cuenca (2000b), la relació que tenen amb la lingüística cognitiva i l'anàlisi contrastiva; Conca compara trets lingüístics de locucions i parèmies, i Ginebra en tracta els aspectes sintàctics.

(b) Pel que fa al vessant de la traducció i l'anàlisi contrastiva, Marco se centra en la metàfora, mentre que una llarga llista de contribucions fan un estudi aplicat de les unitats fraseològiques, en diferents llengües i en registres diversos: científics, teatrals o literaris (vegeu a la bibliografia els treballs de García del Toro, Guzman (2000b), Pinyana, van Lawick, Verdegall i Montalt).

(c) Pel que fa a la fraseologia i els gèneres discursius, Sancho l'estudia en el valencià col·loquial; Bladas repassa les anomenades *rutines de parla*; Oller, el *llavors* col·loquial; Monzó estudia les fórmules jurídiques; Peraire, l'estratègia metafòrica en el discurs del futbol, Meseguer la posa en relació amb el llenguatge dramàtic (en el teatre de Joan Brosa) i Piquer (2000b) en relació amb aspectes pragmàtics i del relat.

La riquesa d'aquest recull es pot completar encara amb les aportacions del volum 36 (2005) d'*Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, dedicat a «Fraseologia i educació discursiva», amb un bon seguit de treballs amb una orientació didàctica del tema (Ferrer / Salvador, Ginebra, Espinal / Mateu, Conca, Peraire, Piquer, Borja i Salvador). També amb estudis com el de Bladas (2004), amb exemples del registre col·loquial; van Lawick (2006), sobre fraseologia, metàfora i traducció; i, sobretot, amb les aportacions de Salvador i Climent (ed.) (2006), una segona part del recull esmentat, aquest cop amb un biaix cap als aspectes de la comunicació social; cf. encara Sancho (2010), ja esmentat més amunt, i pel que fa a fraseologia comparada, Sancho (1999b), sobre el rebuig al discurs previ, i Sancho (2006), en què es comparen aspectes irònics i discursius del valencià *diràs que no* i el castellà *anda que no*.

Finalment, val la pena apuntar que el terreny de les emocions ha estat encetat gràcies als estudis de Torrent-Lenzen (2009), sobre la polifonia de les emocions, en què des d'una perspectiva pragmàtica es fa una anàlisi de la funció emotiva de les partícules modals en català, castellà i romanès. Cuenca *et al.* (2011) plantegen també el tema de l'emotivitat en relació amb els marcadors del discurs.

3.7. MULTIMODALITAT

La multimodalitat i les relacions entre la lingüística i la comunicació no verbal són el tema dels capítols aplegats a Payrató / Alturo / Payà (ed.) (2004), amb treballs sobre

els límits, trets i projectes d'aquest camp d'estudi (Payrató, Pueyo, Payrató *et al.*), hipòtesis sobre les relacions entre gestualitat i semàntica (Alturo) i gestualitat i grups entonatius (Payà), i estudis més decantats cap al vessant antropològic i proxèmic (Clemente, Bertran).

D'altres aspectes de la gestualitat catalana lligada a la parla s'estudien en els treballs de Payrató (2007, 2008) i Lloberes / Payrató (2011), sobretot en relació amb gestos embleemàtics i coverbals (o coexpressius). Fitó (2009) estudia per primera vegada en català la interrelació entre aspectes verbals i no verbals de la dixi.

3.8. TREBALLS DE CONJUNT, TREBALLS APLICATS I ALTRES TREBALLS

Per acabar el repàs, tot i el risc evident que resulti incomplet, cal esmentar els treballs monogràfics de Viana (1997, 2004a), en conjunt una reflexió molt profunda i pertinent a cavall de la sociolingüística i la pragmàtica. Bassols (1999a) analitza des de la perspectiva pragmàtica el cas del joc comunicatiu, i Julià (2000) les possibilitats d'aplicació de la pragmàtica a l'aula (vegeu també en aquesta línia Artigas, 1999 i els comentaris de Ròbles, 2009).

El grau d'institucionalització, en diversos sentits, assolit per la pragmàtica ha estat força alt, i per exemple es pot comprovar en els següents àmbits:

(a) L'elaboració de força projectes interdisciplinaris i interuniversitaris, que han permès de posar en contacte diversos especialistes de diferent procedència, i en concret l'anomenada «Xarxa de Variació Lingüística: Dialectologia, Sociolingüística i Pragmàtica», coordinada des de la Universitat de Barcelona, amb tres eixos sobre l'estudi de la variació i la diversitat. Alguns altres exemples que es poden esmentar en aquesta línia són els que han conduït a l'elaboració de corpus, descrits més endavant.

(b) La integració de la disciplina en els plans d'estudi del món universitari, on s'ha convertit en alguna cosa més que el racó dels mals endreços que semblava fa uns anys (i que podria ser una versió catalana de la famosa metàfora de la pragmàtica com a paperera de la gramàtica i la semàntica).

(c) La inclusió del terme en diccionaris catalans (corrents i especialitzats⁶), i de temes pragmàtics bàsics en gramàtiques, manuals i llibres de text fa veure que, tot i que fora dels àmbits tècnics parlar de pragmàtica sembla encara una cosa més aviat estranya o peculiar, i per descomptat s'ha de continuar explicant quins són el sentit i la finalitat d'aquest camp d'estudi, almenys s'ha arribat a un cert grau de normalitat en dominis especialitzats. Els capítols de la *Gramàtica del català contemporani* (2002) de Payrató (3, «L'enunciació i la modalitat oracional»), Vallduví (4, «L'oració com a unitat informativa») i Cuenca (55, «Els connectors textuais i les interjeccions») poden servir com a prova final de l'argumentació.

6. Vegeu en especial Pérez Saldanya / Mestre / Sanmartín (1998) i Tuson (dir.) (2000).

4. L'ANÀLISI DEL DISCURS

En contrast amb el que s'ha apuntat fins ara, la menor volada dels estudis d'anàlisi del discurs sembla força evident. La realitat dels fonaments, concretats sobretot en les publicacions, però també en altres factors com els que s'acaben d'exposar pel que fa a la pragmàtica, és més pobre; en síntesi: no hi ha manuals en català de la disciplina; no hi ha gaires projectes similars als apuntats més amunt en el camp de la pragmàtica; no abunden o no són gaire visibles els especialistes que s'haurien de situar plenament en aquest camp i desenvolupar-ne els corrents —com a exemples els (quasi) buits de l'anàlisi crítica del discurs, o de l'anàlisi conversacional o etnogràfica—, i només s'arriba a un grau d'institucionalització més aviat feble dels estudis d'anàlisi del discurs.

De totes maneres, es poden esmentar diversos fets i factors que fan possible un cert optimisme pensant en una embranzida més notable d'aquests estudis, en la seva institucionalització i en el seu desenvolupament, tant qualitatiu com quantitatiu:

(a) L'establiment d'una xarxa temàtica amb el nom de «Xarxa d'Estudis del Discurs», coordinada des de la Universitat Pompeu Fabra, i que ha estat una excepció notable en el panorama dels últims anys, amb un bon impuls aconseguit amb l'organització de jornades.

(b) El paper pioner desenvolupat per algun grup de recerca, com el CAD (Cercle d'Anàlisi del Discurs), coordinat des de la Universitat Autònoma de Barcelona, i per l'organització del «Congrés Internacional d'Anàlisi Crítica del Discurs», celebrat a València el 2004. Avui, diversos grups de recerca són afins a l'anàlisi del discurs, sobretot a la Universitat Autònoma de Barcelona, a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Pompeu Fabra.

(c) La presència d'algun especialista com a professor visitant o col·laborador, que ha revitalitzat i ha ajudat a constituir grups propis (el cas més lloable seria el de Teun van Dijk, a la Universitat Pompeu Fabra). La creació, a càrrec seu i cap a final del 2008, del Centre d'Estudis del Discurs (CED) a Barcelona, coordinat des de la Universitat Pompeu Fabra i amb participació d'especialistes de diverses universitats catalanes, és una de les millors notícies que es podia esperar per redreçar el panorama descrit; a més, finalment, amb el màster interuniversitari d'estudis discursius, associat amb el centre (UPF-UAB), la institucionalització de la disciplina sembla mínimament assegurada, almenys en el tercer cicle, i tal vegada permetrà organitzar un doctorat interuniversitari al voltant del fenomen del discurs (un vell projecte, per cert, fallit, amb iniciatives força antigues).

4.1. MANUALS I RECULLS

Lamentablement destaca l'absència ja esmentada de manuals pròpiament dits d'anàlisi del discurs en català, deguda probablement al fet que la disciplina (en comparació també amb la pragmàtica) té força menys presència a les aules universitàries, si més no amb l'etiqueta que fem servir. Dit això, i per bé que no siguin pròpiament manuals d'anàlisi del discurs, hi ha algunes obres que mereixen, si més no, ser esmentades. Per exemple,

amb una orientació clara cap a la lingüística textual i amb intencions didàctiques, Bassols / Torrent (1996)⁷ se centren, per primera vegada en un manual català, en els models textuals; Bordons / Castellà / Costa (1998) plantegen també en un manual l'aplicació del comentari de text; Conca *et al.* (1998), del desenvolupament de la competència discursiva; Artigas / Bellés / Grau (2003) fan un intent de tipificar els textos de no-ficció en català, i Besa (2005) repassa l'anàlisi i la producció de textos. Payrató (1999, 2003a) orienta el manual més cap a l'anàlisi funcional i contextualitzada del discurs, en especial del propi de la llengua oral, i posa l'èmfasi en la necessitat de l'anàlisi etnogràfica, i l'obra de Cortès (2006), enfocada des d'una perspectiva més aviat psicològica i psicolingüística, ofereix una informació molt completa i molt ben exposada sobre els diversos dominis del llenguatge, la comunicació i la parla. Cuenca (2008b) se centra en la gramàtica del text, i Bladas (2009) ofereix per primera vegada en català un manual teòric i pràctic sobre la transcripció del discurs oral.

Alguns reculls poden contribuir a omplir parcialment el buit causat per la falta de manuals pròpiament dits, començant per *La diversitat discursiva*, editat el 1997 per Burdeus / Garcia Grau / Peraire. Lorda / Ribas (ed.) (2002) tracten el discurs polític i els *mass media*. Els textos que apleguen procedeixen de les contribucions a una jornada celebrada a Barcelona l'octubre del 2000. Teruel (ed.) (1998) és un treball pioner sobre diversos aspectes del discurs dels *mèdia* i del col·loquial que en dóna una resposta (amb anàlisis i reflexions que s'apliquen per exemple als grafitis o als anuncis televisius, entre altres àmbits).

Climent (ed.) (2006), una de les poques exploracions en català de l'anàlisi crítica del discurs, se centra en els mitjans de comunicació i la llengua. En aquest recull, i deixant de banda les contribucions pròpiament teòriques o sobre àmbits no catalans, Llobet estudia la reproducció social de la identitat nacional en els mitjans de comunicació de Catalunya i el País Valencià; Peris, el concepte d'identitat nacional (espanyola, en aquest cas) a la televisió; Bracho / Montesinos, la legitimació del secessionisme lingüístic a través del BOE, i Piquer / Martín, el cas dels argots. Es tracta de textos que tenen l'origen en contribucions al I Congrés Internacional d'Anàlisi Crítica del Discurs, celebrat a València al maig del 2004; vegeu Labarta (ed.) (2005), en CD-ROM, recopilació també de contribucions a aquest congrés, i Todolí / Labarta / Dolón (ed.) (2006), que inclou una molt bona introducció de les editores a l'anàlisi crítica del discurs (Todolí / Labarta / Dolón, 2006, en anglès) i un recull d'estudis d'àmbits socioculturals diversos. Bernardo *et al.* (coord.) (2007) se centren també en l'anàlisi crítica de textos dels *mèdia* en el discurs polític, Marín *et al.* (ed.) (2011) sobre les identitats (trans)nacionals i Salvador (ed.) (2012) recull una mirada crítica dels discursos que trobem en diversos gèneres i subgèneres de la societat actual, amb una panoràmica introductòria molt pertinent (Salvador 2012c).

7. Encara que és anterior a l'època ressenyada, es recull ara perquè va quedar fora del treball de recopilació esmentat a la nota 2 i per la seva rellevància en relació amb el tema que s'exposa. En el vesant didàctic, i per les mateixes raons, s'inclouen els volums 4, 5 i 6 de la revista *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, tots tres de 1995: respectivament, «La diversitat discursiva», «Construir el discurs escrit» i «La interacció verbal» (recollits també a la bibliografia final).

4.2. ARGUMENTACIÓ I DEBATS

Al marge dels reculls acabats d'esmentar en l'apartat precedent, les monografies són (relativament) abundants en aquest terreny, un dels que mostra una producció més fructífera. Calsamiglia *et al.* (1997, 1999; cf. també Calsamiglia / Charaudeau, 1997) són pioners en l'anàlisi dels debats televisius (a escala catalana i europea), i Cros (2002, 2003) sobre la didàctica de l'argumentació i sobre l'argumentació en la pràctica docent (cf. també Cros / Vilà, 2002). El tema general es reprèn a Alturo *et al.* (ed.) (2006), amb treballs de Laborda (argumentació i retòrica), Casanovas (argumentació en dret i sistemes intel·ligents), Bassols (argumentació i pragmàtica), Salvador (argumentació i estructures lingüístiques), Besa *et al.* (relacions de coherència) i Viana (argumentació i humor). Ferrer (1997) estudia les estratègies argumentatives en la publicitat de la televisió, i Comelles / Cros (2000) fan l'anàlisi discursiva d'un programa educatiu de la televisió. El volum 58 (2012) d'*Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* és un monogràfic dedicat a l'argumentació (especialment en l'àmbit social i científic, amb treballs de Ferrer / Vilà, Rodríguez, Grau, Salvador, Portalés i Peraire). Cal destacar igualment Ribas (1998), sobre argumentació i representacions socials, i Bassols (2011), sobre les relacions entre argumentació i pragmàtica, a partir d'un conegut anunci televisiu.

4.3. DISCURS POLÍTIC

Aquesta és sens dubte l'àrea on trobem més estudis, i cal tornar a fer esment, en primer lloc, dels reculls genèrics de Lorda / Riba (ed.) (2002) i —en el vessant més decantat cap a l'anàlisi crítica— de Climent (ed.) (2006), Todolí / Labarta / Dolón (ed.) (2006), Bernardo *et al.* (ed.) (2007), Marín *et al.* (ed.) (2011) i Salvador (ed.) (2012). Si bé en força casos hauríem de parlar d'anàlisi del discurs sense adjectius (més que no pas, doncs, d'anàlisi de discurs *catalana*), la consideració del pes simbòlic d'aquests reculls és imprescindible si ens volem fer una idea entenimentada de l'estat d'aquesta disciplina acadèmica al país, sempre a cavall entre els temes més locals i els més globals.

Els continguts prototípics de l'anàlisi discursiva els trobem també en indagacions com les de Laborda (1997) i Marín (2007), sobre el discurs polític, i Bassols (2004a), pel que fa als termes utilitzats en el discurs sobre la guerra, tots des de la perspectiva crítica. Bassols (2007) analitza amb detall i profunditat el discurs polític (tipologia, orígens, propaganda, màrqueting, gèneres orals i escrits amb què s'associa, etc.). Gil (2007) estudia l'àmbit dels discursos sobre la nació en les polítiques migratòries.

Laborda (2002) estudia el cas de la comunicació institucional i la «literatura de paperera» a Sant Cugat del Vallès, i el número 339 (1997) d'*Escola Catalana* conté un monogràfic sobre el llenguatge políticament correcte. Todolí / Ribas (2007) analitzen el paper misticador de la metàfora en el discurs institucional. Tanquen aquest període el recull ja esmentat de Marín *et al.* (ed.) (2011), fruit d'unes jornades celebrades en 2009, en què es posa en relació el discurs polític, les manipulacions de la informació i les identitats (trans) nacionals, i el llibre de Laborda (2012), amb una acurada i suggerent anàlisi del discurs dels polítics. Fernández (2012) ressegueix el discurs del «no nacionalisme» (espanyol) a partir de

dos textos autobiogràfics (de Lluís M. Todó i de Xavier Pericay; i cf. el treball de Peris, 2006, esmentat abans).

4.4. DISCURS I MITJANS DE COMUNICACIÓ

Peraire (1997) se centra en el discurs televisiu, Nebot / Miralles (1997) plantegen l'enunciació en els informatius de televisió, i diversos volums dels *Quaderns del CAC* s'acosten a temes discursius: el 23-24 (2005) es dedica a «Televisió i immigració» i el 25 (2006) a «L'educació en comunicació audiovisual». Des de la didàctica s'ha mostrat interès també per l'anàlisi del discurs dels mitjans de comunicació, en particular per la televisió. El volum 30 (2003) de la revista *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* 30 (2003) és un monogràfic titulat «Llegir televisió», amb introducció de Ferrés / Cassany i contribucions de Lluch (la competència narrativa des de la televisió i el cinema), Costa / Sayós (la publicitat televisiva a l'aula), Pons / Molina / Guarro (els anuncis i les identitats femenines i masculines), Lozano / Miralles / Domènech (desconstruir el discurs televisiu) i Obach (l'anàlisi dels informatius). Bassols (2004b) se centra en la publicitat i la propaganda; també sobre el discurs publicitari, vegeu Peraire (2001, 2005, 2012). González / Olid (2012) analitzen la manipulació ideològica a Canal 9.

4.5. DISCURS I TRADUCCIÓ

Sobre discurs, traducció i variació lingüística, destaca per començar el treball de Burdeus / Garcia Grau / Peraire (ed.) (1997), ja esmentat, que aplega un bon i pioner recull de textos (Verdegall hi parla de registres, tipologia i gèneres; Agost, de la diversitat tipològica i la traducció audiovisual; Marco, de la varietat textual i la traducció literària, i Guzman, de la variació diatòpica i la traducció). També s'ha de consignar l'aportació de Perujo (2006, 2007, de fet dues versions del mateix treball) i sobretot el volum 40 (2006) de *Caplletra*, monogràfic sobre «Traductologia i discurs», coordinat per Vicent Salvador i Vicent Martines, que ens fa adonar d'una manera ben explícita i exemplificada de la importància de les consideracions sobre el discurs en la teoria i la pràctica de la traducció.

4.6. DISCURS I MULTIMODALITAT

Payrató (2005a) exposa la necessitat que l'anàlisi del discurs doni cabuda a la multimodalitat, i posteriorment, en la mateixa línia, en remarca els aspectes crítics i comunicatius (2012b). En un treball amb data també de 2005 (Payrató 2005b, però en realitat força anterior), planteja les relacions entre la lingüística, la filologia i l'anàlisi del discurs, en especial en el sentit d'incloure una formació crítica en els estudis de filologia. Martínez (2004) se centra en la retòrica de la imatge (en la publicitat), i Payrató (2012a) en gèneres escrits multimodals enfocats des d'una perspectiva etnogràfica. S'esbossen també els

primers treballs que estableixen relacions entre multimodalitat i multilingüisme a partir de corpus audiovisuals (Payrató *et al.*, 2004; Payrató / Fitó, ed., 2008).

4.7. IDENTITATS, REPRESENTACIONS SOCIALS, ALTRES ÀMBITS DISCURSIUS I TIPUS DE VARIACIÓ

Bassols (1999b) estudia com es construeix culturalment la identitat en el discurs del futbol. Ribas / Fernández (2006), Ribas / Todolí (2008) i Climent (2012) analitzen el tema de la identitat de la dona en els mitjans de comunicació i en la publicitat (cf. Pons / Molina / Guarro, 2003, ja esmentat), i Cros / Brunat / González (2012), les identitats dels participants en programes de televisió. El tema de les representacions socials es reprèn a Ribas (2003, 2004, 2005a, 2005b), i sobretot en relació amb la immigració a Ribas (2007); Casero (2012) analitza com es construeix una identitat marginal de la immigració a la premsa.

En altres àmbits especialitzats, Viana (2005) analitza la retòrica del llenguatge científic, Campos (2007) i Cros *et al.* (2006, 2008) tracten el discurs acadèmic i els estils, i Castellà *et al.* (2007b) analitzen les estratègies discursives dels docents ben valorats; Cros *et al.* (2012) les estratègies discursives en programes televisius amb nous formats. En relació amb aspectes lligats al gènere, i comparant l'argumentació amb l'explicació, vegeu Ribas (2002), des d'una perspectiva més didàctica. La dimensió didàctica de l'anàlisi del discurs no ha estat tan treballada com la dimensió més aviat textual, però tot i així vegeu especialment Calsamiglia (1998, 2007).

La divulgació com a pràctica discursiva, en canvi, ha estat objecte de força atenció. Calsamiglia (2001) desenvolupa la presentació d'un projecte en aquest sentit. Monferrer / Salvador (2012) analitzen els procediments discursius de la divulgació científica en el periodisme, amb l'exemple del cas de la partícula de Higgs.

Tornant al discurs especialitzat, Salvador / Macián (2003) aborden el tema de la gestió social del coneixement en el cas de la podologia, i Salvador (2011b, 2012a) analitza les pràctiques discursives en l'àmbit sanitari (cf. també Salvador / Climent 2004). Al costat de la seva bibliografia abundant sobre escriptura i lectura, convé destacar també l'obra recent de Cassany (2011), sobre les característiques específiques de la lectura i l'escriptura en la xarxa.

En un vessant lligat a la variació social, val la pena esmentar la monografia de Pujolar (1997) i les contribucions de Muñoz (2005) i Boix (2006); pel que fa al contacte de llengües en un context sociopragmàtic, vegeu Pujolar (2011). En el vessant més lligat a la variació geogràfica, vegeu Salvador (1997). Ribera (2009) estudia els trets d'oralitat en narracions escrites. Finalment, en aquesta línia, i pel que fa en conjunt a les relacions entre discurs i variació funcional, val a dir que són força més nombroses i es desenvolupen al llarg de molts estudis amb diferents orientacions, i es recolliran en l'article esmentat a la nota 3.

5. RECAPITULACIÓ, VALORACIÓ FINAL I CLOENDA

Atès el que s'ha exposat més amunt, sembla deduïble que la situació actual dels estudis de pragmàtica sobre el català és més estable i desenvolupada que la dels estudis discursius. I si ara projectem l'afirmació en termes de progrés i expansió dels dos àmbits, tot convida a dir que el panorama futur de la pragmàtica sembla més afalagador que el de l'anàlisi del discurs. Sigui com sigui, i tractats ara aquests dominis d'estudi de forma conjunta, resulta pertinent acabar fent dues consideracions:

(1) En la majoria d'aspectes, la pragmàtica i l'anàlisi del discurs són disciplines complementàries, no pas —en absolut!— antagòniques. Això significa que el progrés d'una de les dues no té per què anar en contra del de l'altra: més aviat és justament el contrari. Així, la pragmàtica pot fornir teories que ens ajuden a comprendre i explicar els usos lingüístics, alhora que l'anàlisi del discurs ens forneix anàlisis empíriques de situacions concretes d'ús que poden fer de test de les teories i, per consegüent, modificar-les i, al capdavant, inspirar-les i guiar-les. Ni la pragmàtica pot renunciar a una base empírica molt sòlida (això s'ha dit moltes vegades i des de fa molts anys en els cercles teòrics de la disciplina, encara que potser no s'ha practicat prou), ni l'anàlisi del discurs pot dur-se a terme sense teories (pragmàtiques i cognitives) sobre l'ús; altrament queda confinada a una casuística interminable.

(2) Els reptes de la pragmàtica i de l'anàlisi del discurs catalanes són, en realitat, com no podia ser de cap més manera, els mateixos que els de la resta del món que s'hi dedica: la necessitat de coordinar els estudis, la conveniència de tècniques d'anàlisi més assequibles (funcionals i manejables); l'obligació d'intentar convertir en experiència col·lectiva, rigorosa, explícita i contrastable el que sovint s'analitza des de la intuïció com a dades particulars; o, en fi, la necessitat de desenvolupar models teòrics amb més capacitat explicativa, que combinin l'universalisme de la ciència de sempre amb el particularisme de la diversitat cultural i comunicativa humana.

Tot concretant aquestes dues consideracions i posant-les en relació amb els buits observats en el camp de la pragmàtica i l'anàlisi del discurs catalanes, de seguida es fa molt perceptible, per una banda, la necessitat de desenvolupar una anàlisi crítica del discurs propi de l'àmbit comunicatiu català i, per una altra, la necessitat d'aplicar l'anàlisi etnogràfica als esdeveniments de parla (*speech events*) propis de la comunitat de parla o comunitat *comunicativa* que gira a l'entorn de la llengua catalana. A més a més, encara, l'anàlisi conversacional no ha donat tampoc gaires fruits en les terres catalanes, i l'anàlisi multimodal és encara a les beceroles. En pragmàtica hi ha camps força conreats, com ara la interfície gramàtica — pragmàtica en temes com el dels connectors, els processos de gramaticalització, la modalitat i la modalització o la dixi, però queden altres aspectes per estudiar; per començar, els tractaments (a cavall entre la dixi i la cortesia) i la cortesia en conjunt, és a dir els recursos lingüístics que fan servir els interlocutors per a la gestió de les seves imatges personals i públiques. Resta per fer també una anàlisi dels actes de parla i de la força il·locutiva en relació amb el repertori de verbs catalans i les seves característiques estructurals, i hi ha molta recerca per fer en camps totalment verges com l'adquisició de la pragmàtica o el paper de la pragmàtica en l'aprenentatge de llengües a

partir del català. La pragmaestilística també és a l'inici, amb els terrenys de l'estilística cognitiva i la pragmaestilística multimodal (aplicades) per explorar. Per posar un exemple, caldria anar desenvolupant, en conjunt, la pragmalingüística contrastiva, i en concret hi ha un camp que val la pena remarcar perquè resulta de gran interès com a espai de confluència de factors pragmàtics, discursius, estilístics i funcionals: l'anàlisi de la parla dels personatges públics i la dels personatges de ficció (sèries televisives, cinema i teatre), entenent-la en un doble sentit, com a reflex de la seva identitat i al mateix temps com a instrument creador d'aquesta identitat. L'estilística funcional s'associa així ineludiblement amb l'anàlisi discursiva i amb la pragmaestilística.

Aquestes últimes remarques porten, al seu torn, a dos comentaris finals, amb l'èmfasi afegit. En primer lloc, per destacar que l'estudi de l'ús lingüístic contextualitzat, que podríem entendre com el punt bàsic o essencial de la pragmàtica, necessita i demana cada vegada més una aproximació multimodal, que tingui en compte la interrelació de diferents canals comunicatius (oral o auditiu, escrit o visual). L'ús lingüístic ha estat, és i serà multimodal, però la seva anàlisi tradicional no ho ha tingut gaire en compte. En segon lloc, per destacar també que la lingüística catalana, que ha tractat amb molta brillantor temes gramaticals, fonètics, històrics, lexicogràfics, dialectals i sociolingüístics, té un cert compte pendent, encara, amb tota la línia pragmàtica, discursiva i funcional. És com una mena de deute que heretem, per dissort, del passat, i que segurament pesa més del que imaginem a l'hora de fer avançar el coneixement en aquests camps d'estudi. La necessitat d'analitzar pragmàticament i discursivament molts aspectes de la societat i la cultura catalanes és, avui, més que evident, i resulta incontestable, tant com la necessitat d'integrar aquests estudis en el conjunt *crosscultural* de totes les pràctiques comunicatives conegudes, que és la demanda lògica de l'esperit científic. Potser el sentit d'una pragmàtica catalana, o d'una anàlisi del discurs catalana és —hauria de ser— el d'una anàlisi pertinent de les singularitats. Vistos així, localisme i globalisme no representen o simbolitzen dos extrems irreconciliables, sinó més aviat dues dimensions que es complementen i que fins i tot s'exigeixen mútuament.

BIBLIOGRAFIA SELECCIONADA DE PRAGMÀTICA I ANÀLISI DEL DISCURS (AMB ESPECIAL REFERÈNCIA AL CATALÀ), 1997-2012

AGOST, Rosa (1997): «Diversitat tipològica i traducció audiovisual». BURDEUS, María Dolores / GARCIA GRAU, Manel / PERAIRE, Joan (ed.): *La diversitat discursiva*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, p. 289-305.

ALBALADEJO, Marta (1998): «La dixi d'espai: entre el discurs planificat i l'espontani». PAYRATÓ, Lluís (ed.): *Oralmnt. Estudis de variació funcional*. Barcelona: Universitat de Barcelona; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 145-165.

ALTURO, Núria (2001): «Les activitats no són accions (Situacions i tipus de text en anglès i en català)». *Caplletra*, 30, p. 111-134.

ALTURO, Núria (2003): «La pragmàtica en la tradició sociolingüística catalana». *Noves*

- SL, Hivern 2003. Format electrònic: <<http://cultura.gencat.es/llengcat/noves/edit-hiv03.htm>>.
- ALTURO, Núria (2004): «Hipòtesis sobre la representació multimodal (verbal i gestual) dels esdeveniments». PAYRATÓ, Lluís / ALTURO, Núria / PAYÀ, Marta (ed.): *Les fronteres del llenguatge. Lingüística i comunicació no verbal*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 141-153.
- ALTURO, Núria (2011): «Pragmàtica i anàlisi del discurs». *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 21, p. 29-41.
- ALTURO, Núria / BESA, Josep / BLADAS, Òscar / NOGUÉ, Neus (ed.) (2006): *L'argumentació*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona.
- ALTURO, Núria / CHODOROWSKA-PILCH, Marianna (2009): «La gramaticalització de *sis-plau*». *Els Marges*, 88, p. 15-37.
- ALTURO, Núria / HENGEVELD, Kees (2010): «La motivació pragmàtica de la cohesió en la conversa». *Caplletra*, 49, p. 1-20.
- Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 4 (1995): «La diversitat discursiva».
- Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 5 (1995): «Construir el discurs escrit».
- Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 6 (1995): «La interacció verbal».
- Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 30 (2003): «Llegir televisió».
- Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 36 (2005): «Fraseologia i educació discursiva».
- Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 42 (2007): «Modalització i cortesia lingüística».
- Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 58 (2012): «Argumentació social i científica».
- ARTIGAS, Rosa (1999): «Les arts del discurs». ARTIGAS, Rosa (coord.) (1999): *Habilitats comunicatives. Una reflexió sobre els usos lingüístics*. Vic: Generalitat de Catalunya; Eumo, p. 21-68.
- ARTIGAS, Rosa (2007): «Sobre modalització i context». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 42 (2007), p. 22-32.
- ARTIGAS, Rosa / BELLÉS, Joan / GRAU, Maria (2003): *Tipotext. Una tipologia de textos de no ficció*. Barcelona: Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya.
- BACH, Carme (2000): «Mecanismos de reformulación parafrástica del catalán. Estudio de los conectores reformulativos parafrásticos *és a dir (es decir), / millor dit (mejor dicho)* y *dit d'una altra manera (dicho de otro modo)*». Ruiz de Mendoza, F. J. (coord.): *Panorama actual de la lingüística aplicada. Conocimiento, procesamiento y uso del lenguaje*. Logroño: Universidad de La Rioja, p. 41-51.
- BACH, Carme (2001): «Coherencia tipológica en los conectores reformulativos del catalán». DE BUSTOS, José Jesús *et al.*: *Lengua, discurso, texto*. Madrid: Visor Libros, p. 523-538.
- BACH, Carme (2004): *Els connectors reformulatius catalans: Anàlisi i proposta d'aplicació lexicogràfica*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra.

- BACH, Carme (2005): «Discurs i lexicografia: ALCOR. Una proposta d'aplicació per a la representació dels connectors reformulatius». CABRÉ, M. Teresa / BACH, Carme (ed.): *Coneixement, llenguatge i discurs especialitzat*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, p. 251-261.
- BACH, Carme (2009a): «*Al cap i a la fi, en fi i en definitiva*: tres marcadors discursius vehiculadors de la reformulació conclusiva en català». *Revista de llengües y literatures catalana, gallega y vasca*, 14, p. 15-33 (Madrid: UNED).
- BACH, Carme (2009b): «La reformulació del discurs en espanyol en comparació amb el català. Estudi contrastiu de los marcadors de reformulació». GARCÉS, M. Pilar (ed.) *La reformulació del discurs en espanyol en comparació amb altres llengües*. Madrid: Universidad Carlos III/BOE, p. 37-66.
- BASSOLS, M. Margarida (1999a): «Pragmàtica de la comunicació educativa: el joc comunicatiu». *Articles: Revista de didàctica de la llengua i de la literatura*, 19, p. 107-118.
- BASSOLS, Margarida (1999b): «La construcció cultural de la identitat en el discurs del futbol». *Els Marges*, 63, p. 105-119.
- BASSOLS, M. Margarida (2001): *Les claus de la pragmàtica*. Vic: Eumo.
- BASSOLS, Margarida (2003): «Pragmàtica i anàlisi del discurs». *Noves SL*, Hivern 2003. Format electrònic: <<http://cultura.gencat.es/llengcat/noves/edit-hiv03.htm>>.
- BASSOLS, M. Margarida (2004a): «La guerra dels mots i els mots de la guerra». *Anàlisi*, 30, p. 187-204.
- BASSOLS, Margarida (2004b): «Pragmàtica de la publicitat i de la propaganda». Torrent, Anna M. (coord.) (2004): *Els anuncis de la premsa. El món de la publicitat i la propaganda*. Vic: Eumo Editorial, p. 91-119.
- BASSOLS, Margarida (2006): «*Qui s'està de defensar la seva opinió?* Argumentació i pragmàtica». ALTURO, Núria / BESA, Josep / BLADAS, Òscar / NOGUÉ, Neus (ed.): *L'argumentació*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 63-87.
- BASSOLS, Margarida (2007): *El llenguatge dels polítics. Anàlisi del cas català*. Vic: Eumo Editorial.
- BASSOLS, Margarida (2011): «Here, many stories begin on a paper napkin. Argumentation in Catalan discourse». PAYRATÓ, Lluís / COTS, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton, p. 247-271.
- BASSOLS, M. Margarida / RICO, Albert / TORRENT, Anna M. (2007): «Les estratègies i els recursos expressius en els magazins radiofònics». *Quaderns del CAC*, 28, p. 63-77.
- BASSOLS, M. Margarida / TORRENT, Anna M. (1996): *Models textuais. Teoria i pràctica*. Vic: Eumo.
- BERENGUER, Josefa / SALVADOR, Vicent (1998): «Anàlisi de algunos marcadors discursius en un corpus conversacional bilingüe catalán-español». *Acti del XXI Congrés Internacionale de Linguistica e Filologia Romanza*. Tübingen: Max Niemeyer, IV, p. 863-872.
- BERNARDO, José María / LÓPEZ, Guillermo / SANCHO, Pelegrí / SERRA, Enrique N. (coord.) (2007): *Critical discourse analysis of media texts*. València: Universitat de València.
- BERTRAN, Carles (2004): «Els usos de l'espai i la comunicació no verbal. Una aproximació».

- ció des de l'antropologia lingüística». PAYRATÓ, Lluís / ALTURO, Núria / PAYÀ, Marta (ed.): *Les fronteres del llenguatge. Lingüística i comunicació no verbal*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 207-222.
- BESA, Josep (2005): *Anàlisi i producció de textos catalans*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- BESA, Josep / ALTURO, Núria / ADAM, Montserrat / CARRERA, Josefina (2006): «Les relacions de coherència en els textos argumentatius». ALTURO, Núria; BESA, Josep; BLADAS, Òscar; NOGUÉ, Neus (ed.) (2006): *L'argumentació*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 109-127.
- BLADAS, Òscar (2000): «Les rutines de parla en el català col.loquial». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 325-331.
- BLADAS, Òscar (2004): «Los enunciados fraseológicos. Algunos ejemplos del catalán coloquial». *Oralia*, 7, p. 7-33.
- BLADAS, Òscar (2008): «Posició i funció dels connectors “a més (a més)”, “però” i “doncs” en català escrit i oral». *Caplletra*, 44, p. 219-247.
- BLADAS, Òscar (2009): *Manual de transcripció del discurs oral. Materials de treball*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona.
- BLADAS, Ò. (2012): «Conversational Routines, formulaic language and subjectification». *Journal of Pragmatics*, 44, p. 929-957.
- BOIX, Emili: (2006): «Els Pigmalió catalans de Joan Oliver i Xavier Bru de Sala: dues aportacions separades per quaranta anys». *Els Marges*, 78, p. 55-77.
- BOIX, Emili; PAYRATÓ, Lluís (1995 [1997]): «An overview of Catalan sociolinguistics and pragmatics». *Catalan Review*, 9, 2, p. 317-403, 1995.
- BORDONS, Glòria / CASTELLÀ, Josep M. / COSTA, Elisabet (1998): *TXT. La lingüística textual aplicada al comentari de textos*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.
- BORJA, Joan (2005): «Fraseologia i transmissió de coneixement». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 36, p. 65-74.
- BRACHO, Llum / MONTESINOS, Anna I. (2006): «La legitimació ideològica del secessionisme lingüístic català a través del BOE». CLIMENT, Laia M. (ed.): *Anàlisi crítica del discurs: mitjans de comunicació i llengua*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, p. 53-60.
- BURDEUS, María Dolores / GARCIA GRAU, Manel / PERAIRE, Joan (ed.) (1997): *La diversitat discursiva*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I.
- CALSAMIGLIA, Helena (1998): «L'entrallat de veus». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 14, p. 33-46.
- CALSAMIGLIA, Helena (2001): «La comunicació social de la ciència com a pràctica discursiva. Presentació d'un projecte». BRUMME, Jenny (ed.): *La historia de los lenguajes iberorrománicos de especialidad: la divulgación de la ciencia*. Frankfurt: Vervuet, p. 273-283.
- CALSAMIGLIA, Helena (2007): «L'oportunitat de l'aparició del subjecte en el discurs acadèmic». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 42, p. 66-76.
- CALSAMIGLIA, Helena / CHARAUDEAU, Patrick (1997): «El debate televisivo como es-

- pectáculo. Comparación de talk-shows europeos». *Discurso: cuadernos de teoría y análisis*, 21-22, p. 151-166.
- CALSAMIGLIA, Helena / COTS, Josep M. / LORDA, Clara U. / PAYRATÓ, Lluís / NUSSBAUM, Luci / TUSÓN, Amparo (1997): *La parla com a espectacle. Estudi d'un debat televisiu*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- CALSAMIGLIA, Helena / COTS, Josep M. / LORDA, Clara U. / PAYRATÓ, Lluís / NUSSBAUM, Luci / TUSÓN, Amparo (1999): «Organisation discursive de La vida en un xip». GHI-GLIONE, Rodolphe & CHARAUDEAU, Patrick (coords.): *Paroles en images. Images en paroles. Trois talk-shows européens*. Paris: Éditions Didier, p. 39-171.
- CAMPOS, Àngels (2007): «L'emissor com a organitzador del discurs acadèmic». *Caplletra*, 43, p. 39-58.
- Caplletra* 29 (2000): Monogràfic sobre pragmaestilística coordinat per Manuel PÉREZ SALDANYA i Vicent SALVADOR.
- Caplletra* 30 (2001): Monogràfic sobre anàlisi contrastiva coordinat per Maria Josep CUENCA i Joan Rafael RAMOS.
- Caplletra* 40 (2006): Monogràfic de «Traductologia i discurs», coordinat per Vicent SALVADOR i Vicent MARTINES.
- Caplletra* 44 (2008): Monogràfic sobre «Oralitat, gramàtica i pragmàtica», coordinat per Maria Josep CUENCA.
- CASANOVAS, Pompeu (2006): «L'argumentació en dret: pressupòsits pragmàtics i cognitius per a la construcció de sistemes intel·ligents». ALTURO, Núria / BESA, Josep / BLADAS, Òscar / NOGUÉ, Neus (ed.): *L'argumentació*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 33-62.
- CASERO, Andreu (2012): «La immigració en el discurs periodístic: la construcció d'una identitat marginal en les notícies». SALVADOR, Vicent (ed.): *L'ull despert. Anàlisi crítica dels discursos d'avui*. València: Edicions Tres i Quatre, p. 187-221.
- CASSANY, Daniel (2011): *En línia: Llegir i escriure a la xarxa*. Barcelona: Graó.
- CASTELLÀ, Josep Maria / COMELLES, Salvador / CROS, Anna / VILÀ, Montserrat (2007a): «Relació social i cortesia a l'aula». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 42, p. 44-57.
- CASTELLÀ, Josep Maria / COMELLES, Salvador / CROS, Anna / VILÀ, Montserrat (2007b): *Entendre(s) a classe. Les estratègies dels docents ben valorats*. Barcelona: Graó.
- CASTROVIEJO, Elena (2007): «La qüestió de les exclamatives». *Llengua & Literatura*, 18, p. 317-349.
- CLEMENTE, Ignasi (2004): «*Quan em clavaràn allò?* Algunes consideracions sobre la gestualitat en la negociació del tractament del càncer infantil a Catalunya». PAYRATÓ, Lluís / ALTURO, Núria / PAYÀ, Marta (ed.): *Les fronteres del llenguatge. Lingüística i comunicació no verbal*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 173-187.
- CLIMENT, LAIA M. (2012): «Devoradores i devorades: les dones a la publicitat». SALVADOR, Vicent (ed.): *L'ull despert. Anàlisi crítica dels discursos d'avui*. València: Edicions Tres i Quatre, p. 223-253.
- CLIMENT, Laia M. (ed.) (2006): *Anàlisi crítica del discurs: mitjans de comunicació i llengua*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.
- COMELLES, Salvador / CROS, Anna (2000): «*Graduï's, ara pot:* anàlisi discursiva d'un

- programa educatiu a televisió». CROS, Anna / SEGARRA, Mila / TORRENT, Anna M. (ed.): *Llengua oral i llengua escrita a la televisió*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 137-174.
- CONCA, Maria (2000): «Característiques lingüístiques comparades entre locucions i parèmies». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 49-63.
- CONCA, Maria (2005): «Les unitats fraseològiques en el discurs argumentatiu». *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, 36, p. 32-42.
- CONCA, Maria / COSTA, Adela / CUENCA, Maria Josep / LLUCH, Gemma (1998): *Text i gramàtica. Teoria i pràctica de la competència discursiva*. Barcelona: Teide.
- CORTÈS, Montserrat (2006): *Introducció a la psicologia del llenguatge i de la comunicació*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona.
- COSTA, Elisabet / SAYÓS, Rosa (2003): «La publicitat televisiva a l'aula: missió possible». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 30, p. 34-46.
- COTS, Josep Maria / NUSSBAUM, Luci (2011): «Doing learning languages in a multilingual context: Pragmatic aspects of classroom discourse in Catalonia». PAYRATÓ, Lluís / COTS, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton, p. 331-359.
- COTS, Josep Maria / PAYRATÓ, Lluís (2011): «Introduction. Catalan pragmatics and the pragmatics of Catalan». PAYRATÓ, Lluís / COTS, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton, p. 1-13.
- CROS, Anna (2002): «L'argumentació oral». VILÀ, Montserrat (coord.) et al.: *Didàctica de la llengua oral formal. Continguts d'aprenentatge i seqüències didàctiques*. Barcelona: Graó, p. 63-82.
- CROS, Anna (2003): *Convencer en classe. Argumentación y discurso docente*. Barcelona: Ariel.
- CROS, Anna / BASSOLS, Margarida / ÀLVAREZ, Ibis / MONEREO, Carles / SALA, Guillem (2006): «Gestió universitària: estils discursius i representacions identitàries». ALTURO, Núria / BESA, Josep / BLADAS, Òscar / NOGUÉ, Neus (ed.): *L'argumentació*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 209-232.
- CROS, Anna / BASSOLS, Margarida / ÀLVAREZ, Ibis / MONEREO, Carles / SALA, Guillem (2008): «Gestió universitària i estils discursius». *Caplletra* 44, p. 9-34.
- CROS, Anna / BASSOLS, Margarida / BRUNAT, Gemma / GONZÁLEZ, Carla (2012): «Television and the mediatization of knowledge: Discursive strategies in new TV formats». *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, 4, p. 21-41.
- CROS, Anna / BRUNAT, Gemma / GONZÁLEZ, Carla (2012): «La construcció de la identitat dels participants». *La divulgació en els nous formats televisius*. Bellaterra Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma, p. 65-91.
- CROS, Anna / VILÀ, Montserrat (2002): «La discussió oral: arguments i fallàcies». VILÀ, Montserrat (coord.) et al.: *Didàctica de la llengua oral formal. Continguts d'aprenentatge i seqüències didàctiques*. Barcelona: Graó, p. 153-160.
- CUENCA, Maria Josep (1997): «Form-use mapping for tag questions». LIEBERT, Wolf Andreas / REDEKER, Gisela / WAUGH, Linda (eds.): *Discourse and perspective in*

- cognitive linguistics. Current Issues in Linguistic Theory*, 151, Amsterdam: John Benjamins.
- CUENCA, Maria Josep (2000a): «Estudi estilístic i contrastiu de l'arquitectura de l'oració. Estil segmentat vs. estil cohesionat». *Caplletra*, 29, p. 105-119.
- CUENCA, Maria Josep (2000b): «L'estudi de les construccions idiomàtiques des de la lingüística cognitiva i l'anàlisi contrastiva». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 33-48.
- CUENCA, Maria Josep (2001a): «Anàlisi contrastiva dels marcadors de reformulació i exemplificació». *Caplletra*, 30, p. 47-72.
- CUENCA, Maria Josep (2001b): «La gramaticalització com a teoria de la variació morfosintàctica». LORENTE, Mercè *et al.* (ed.): *La gramàtica i la semàntica en l'estudi de la variació*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 151-185.
- CUENCA, Maria Josep (2002): «Els connectors textuais i les interjeccions». SOLÀ, Joan *et al.* (dirs.): *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries, p. 3173-3237.
- CUENCA, Maria Josep (2003a): «Cognició, pragmàtica i gramàtica». *Noves SL*, Hivern 2003. Format electrònic: <<http://cultura.gencat.es/llengcat/noves/edit-hiv03.htm>>.
- CUENCA, Maria Josep (2003b): «Two ways to reformulate: a contrastive analysis of reformulation markers». *Journal of Pragmatics* 35, p. 1069-1093.
- CUENCA, Maria Josep (2006): *La connexió i els connectors. Perspectiva oracional i textual*. Vic: Eumo.
- CUENCA, Maria Josep (2007): «Modalització i text argumentatiu». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 42 (2007), p. 33-43.
- CUENCA, Maria Josep (2008a): «Pragmatic markers in contrast: The case of *well*». *Journal of Pragmatics*, 40, p. 1373-1391.
- CUENCA, Maria Josep (2008b): *Gramàtica del text*. Alzira: Bromera.
- CUENCA, Maria Josep (2009a): «La pragmàtica en la gramàtica». Institut d'Estudis Catalans: Memòria Curs 2007-2008. Barcelona: IEC. Consultable en línia a: <<http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000068%5C00000040.pdf>>.
- CUENCA, M. Josep (2009b): «Dixi textual: paradoxes i fronteres en lingüística». *La lingüística como reto epistemológico y como acción social*. Madrid: Arco/Libros, II, p. 619-627.
- CUENCA, Maria Josep (2010): «Díctics espacials i gramàtica en narracions orals». *Estudis Romànics*, 32, p. 101-123.
- CUENCA, Maria Josep (2011): «Catalan interjections». PAYRATÓ, Lluís / COTS, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton, p. 173-211.
- CUENCA, Maria Josep / BACH, Carme (2007): «Contrasting the form and use of reformulation markers». *Discourse Studies*, 9, p. 149-175.
- CUENCA, Maria Josep / MARÍN, Maria Josep (2001): «Verbos de percepción gramaticalizados como conectores. Análisis contrastivo español-catalán». MALDONADO, Ricardo (ed.): *Estudios cognoscitivos del español*. Volum monogràfic de la *Revista Española de Lingüística Aplicada*, p. 215-238).

- CUENCA, Maria Josep / MARÍN, M. Josep (2009): «Co-occurrence of discourse markers in Catalan and Spanish oral narrative». *Journal of Pragmatics*, 4, p. 899-914.
- CUENCA, Maria Josep / MARÍN, M. Josep (2012): «Discourse markers and modality markers in Spoken Catalan: the Case of (*és clar*)». *Journal of Pragmatics*, 44, p. 2211-2225.
- CUENCA, Maria Josep / MARÍN, Maria Josep / ROMANO, Manuela / PORTO, M. Dolores (2011): «Emotividad y marcadores del discurso en narraciones orales». *Oralia*, 14, p. 315-144.
- CUENCA, Maria Josep / MASSIP, Àngels (2005): «Connectors i processos de gramaticalització». *Caplletra*, 38, p. 259-277.
- CUENCA, Maria Josep / RAMOS, Joan-R. (2001): «Anàlisi contrastiva: antecedents i perspectives». *Caplletra*, 30, p. 11-20.
- CUENCA, Maria Josep / TORRES, Marta (2008): «Usos de *hombre/home* y *mujer/dona* como marcadores del discurso». *Verba*, 35, p. 235-256.
- CURELL, Hortènsia (2011): «Politeness and cultural styles of speaking». PAYRATÓ, Lluís / COTS, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton, p. 273-308.
- CURELL, Hortènsia / SABATÉ, Maria (2007): «The production of apologies by proficient Catalan learners of English: sociopragmatic failures and cultural interference». GARCÉS, Pilar / GÓMEZ, Reyes / PADILLA, Manuel (ed.): *Intercultural, Cognitive and Social Pragmatics*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, p. 76-92.
- Escola Catalana* 339 (1997). Monogràfic sobre el llenguatge políticament correcte.
- ESPINAL, Teresa (2001): «Sobre els límits del significat». Lorente, Mercè *et al.* (ed.): *La gramàtica i la semàntica en l'estudi de la variació*. Barcelona: PPU — Universitat de Barcelona, p. 251-295.
- ESPINAL, M. Teresa (2011): «Pragmatic particles at the syntax-cognition interface». PAYRATÓ, Lluís / COTS, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton, p. 49-79.
- ESPINAL, M. Teresa / MATEU, Jaume (2005): «La llengua a les frases fetes». *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, 36, p. 20-31.
- ESPINAL, Teresa (coord.) / MACIÀ, Josep / MATEU, Jaume / QUER, Josep / YNGLÈS, M. Teresa (2002): *Semàntica. Del significat del mot al significat de l'oració*. Barcelona: Ariel.
- FERNÁNDEZ POLO, Francisco J. (2001): «La retòrica contrastiva. Una panoràmica de l'àrea». *Caplletra*, 30, p. 21-46.
- FERNÁNDEZ, Josep-Anton (2012): «La novel·la familiar del “no nacionalisme”». SALVADOR, Vicent (ed.): *Lull despert. Anàlisi crítica dels discursos d'avui*. València: Edicions Tres i Quatre, p. 291-313.
- FERNÁNDEZ DÍAZ, Natalia (2005): «Processos de negociació. Propostes per a la seva lectura i aplicació». *Llengua, Societat i Comunicació*, 3, p. 26-30.
- FERRER, Hang (2001): «Les partícules modals alemanyes i els seus equivalents en català des d'una perspectiva contrastiva». *Caplletra*, 30, p. 95-110.
- FERRER, Montserrat (1997): «Estratègies argumentatives en la publicitat televisiva». BURDEUS, María Dolores / GARCIA GRAU, Manel / PERAIRE, Joan (ed.): *La diversitat discursiva*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, p. 217-234.

- FERRER, Montserrat / SALVADOR, Vicent (2005): «Fraseologia i educació discursiva». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 36, p. 7-11.
- FERRER, Montserrat / VILÀ, Montserrat (2012): «Argumentació social i científica». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 58, p. 5-7.
- FERRÉS, Joan / CASSANY, Daniel (2003): «Llegir televisió». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 30, p. 5-7.
- FITÓ, Jaume (2009): «El gest i la dixi d'espai en textos instructius». *Caplletra*, 46, p. 9-42.
- FONS, Montserrat (2007): «Reflexions sobre la modalització del discurs del mestre en educació infantil». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 42, p. 58-65.
- GARCÍA DEL TORO, Cristina (2000): «Traduir els fraseologismes entre català i espanyol». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 227-239.
- GIL, Sandra (2007): «Discursos polítics sobre la nació en las políticas catalanas de la integración de inmigrantes». ZAPATA-BARRERO, Ricard / VAN DIJK, Teun A. (ed.): *Discursos sobre la inmigración en España. Los medios de comunicación, los parlamentos y administraciones*. Barcelona: Cidob, p. 223-268.
- GINEBRA, Jordi (2000): «Sintaxi i fraseologia: els límits de les unitats fraseològiques verbals». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 65-80.
- GINEBRA, Jordi (2005): «Fraseologia, lingüística de corpus i ensenyament de la gramàtica». *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, 36, p. 12-19.
- GONZÁLEZ, Carla / OLID, Isabel (2012): «Claus lingüístiques de la manipulació ideològica a Canal 9». SALVADOR, Vicent (ed.): *L'ull despert. Anàlisi crítica dels discursos d'avui*. València: Edicions Tres i Quatre, p. 255-289.
- GONZÁLEZ, Montserrat (2001): «Els marcadors pragmàtics compostos en el relat oral anglès i català». *Caplletra*, 30, p. 73-94.
- GONZÁLEZ, Montserrat (2003): «The Role of Compound Pragmatic Markers in the Construction of Catalan Oral Narrative». TYLER, Andrea *et al.* (ed.): *Language in the Context of Use: Cognitive and Functional Approaches to Language and Language Learning* (Selected papers from GURT 2003). Washington D.C.: Georgetown University Press.
- GONZÁLEZ, Montserrat (2004a): *Pragmatic markers in oral narrative. The case of English and Catalan*. Amsterdam: John Benjamins.
- GONZÁLEZ, Montserrat (2004b): «The Articulation of Oral Narrative in English and Catalan: The Use of Pragmatic Markers as Cognitive Hinges». FLORÉN, Celia / INCHAURRALDE, Carlos / RUIZ, M. Ángeles (ed.): *Applied Linguistics Perspectives: Language Learning and Specialized Discourse*. Zaragoza: Universidad de Zaragoza, p. 125-149.
- GONZÁLEZ, Montserrat (2005a): «Pragmatic Markers and Discourse Coherence Relations in English and Catalan Oral Narrative». *Discourse Studies* 7, p. 53-86.

- GONZÁLEZ, Montserrat (2005b): «An Approach to Catalan Evidentiality». *Intercultural pragmatics*, 2, p. 515-540.
- GONZÁLEZ, Montserrat (2006). «Epistemic Modality and Evidentiality in English and Catalan Storytelling». *Paper* (Linguistic Agency, University of Trier), 665, p. 515-540.
- GONZÁLEZ, Montserrat (2007): «Ús de *llavors* i *aleshores* en el registre col·loquial». MARTÍ, Sadurní (coord.) / CABRÉ, Míriam [et al.] (ed.): *Actes del Tretzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2, p. 181-197.
- GONZÁLEZ, Montserrat (2008a): «The Construction of Epistemic Space via Casual Connectives». KECSKES, Istvan / MEY, Jacob (ed.): *Intention, Common Ground and the Egocentric Speaker-Hearer*. New York; Berlin: Mouton de Gruyter, p. 127-150.
- GONZÁLEZ, Montserrat (2008b): «The role of compound pragmatic markers in the construction of Catalan oral narrative». TYLER, Andrea / KIM, Yiyoun / TAKADA, Mari (ed.): *Language in the Context of Use. Discourse and Cognitive Approaches to Language*. Berlin: Mouton de Gruyter, p. 53-70.
- GONZÁLEZ, Montserrat (2009): «Narrative clause organization of Catalan and English storytelling». *Journal of Pragmatics*, 41, p. 540-563.
- GONZÁLEZ, Montserrat (2011): «Indirect Evidence in Catalan. A Case Study». PAYRATÓ, Lluís / COTS, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton, p. 145-172.
- GONZÁLEZ, Montserrat (2012): «Pragmatic Markers in Translation». BRUMME, Jenny / ESPUNYA, Anna (ed.): *The Translation of Fictive Dialogue*. Rodopi, p. 215-230.
- GRAU, Maria (2002a): «La modalització: adequació del text als paràmetres de la situació comunicativa». VILÀ, Montserrat (coord.) et al.: *Didàctica de la llengua oral formal. Continguts d'aprenentatge i seqüències didàctiques*. Barcelona: Graó, p. 83-94.
- GRAU, Maria (2002b): «La modalització». VILÀ, Montserrat (coord.) et al.: *Didàctica de la llengua oral formal. Continguts d'aprenentatge i seqüències didàctiques*. Barcelona: Graó, p. 173-182.
- GRAU, Maria (2007): «Modalització i ús de la llengua». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 42, p. 9-21.
- GRAU, Maria (2012): «Estils de discurs argumentatiu». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 58, p. 20-27.
- GUZMAN, Josep-Roderic (1997): «Variació diatòpica i traducció al català: una proposta». BURDEUS, María Dolores / GARCIA GRAU, Manel / PERAIRE, Joan (ed.): *La diversitat discursiva*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, p. 349-362.
- GUZMAN, Josep R. (2000a): «Pragmaestilística i traducció: a propòsit de *La Marquesa d'O*». *Caplletra*, 29, p. 149-156.
- GUZMAN, Josep R. (2000b): «Unitats fraseològiques i traducció en els textos teatrals: *El càntir trencat*». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 169-186.
- GUZMAN, Josep R. (2002): «Cortesía i traducció al català de marques d'atenuació en les peticions». *Zeitschrift für Katalanistik*, 15, p. 9-25.

- JULIÀ, Joan (2000): «Textos que es fan i es desfan: una proposta de pragmàtica aplicada a l'aula». *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, 21, p. 61-79.
- LABARTA, Maria (ed.) (2005): *Approaches to Critical Discourse Analysis*. València: Publicacions de la Universitat de València (CR-ROM).
- LABORDA, Xavier (1997): «Discurs polític d'una celebritat i anàlisi crítica del discurs: Mediacions de l'exjutge i diputat Garzón». *Revista de Llengua i Dret*, 28, p. 7-44.
- LABORDA, Xavier (2002): *Comunicació institucional i literatura de paperera*. València: Edicions Tres i Quatre.
- LABORDA, Xavier (2006): «Argumentació i retòrica, una descoberta formal i ideològica». ALTURO, Núria / BESA, Josep / BLADAS, Òscar / NOGUÉ, Neus (ed.): *L'argumentació*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 15-32.
- LABORDA, Xavier (2012): *Lágrimas de cocodrilo. Análisis del discurso político*. Barcelona: UOC.
- LAWICK, Heike van (2000): «La traducció de fraseologismes: uns exemples de Bertolt Brecht». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 203-216.
- LAWICK, Heike van (2006): *Metàfora, fraseologia i traducció. Aplicació als somatismes en una obra de Bertolt Brecht*. Aachen: Shaker.
- Llengua, Societat i Comunicació*. Revista de Sociolingüística de la Universitat de Barcelona. Número 3 (2005), volum monogràfic «Retòrica i Persuasió», coordinat per Xavier LABORDA. Adreça electrònica: <http://www.ub.edu/cusc/recerca_set.htm>.
- LLOBERES, Marina / PAYRATÓ, Lluís (2011): «Pragmatic coherence as a multimodal feature: illustrative cospeech gestures, events, and states». PAYRATÓ, Lluís / COTS, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton, p. 215-246.
- LLOBET, David (2006): «Audiències, esfera pública i conflicte nacional: la reproducció social de la identitat nacional a través del consum dels mitjans de comunicació a Catalunya i el País Valencià». CLIMENT, Laia M. (ed.): *Anàlisi crítica del discurs: mitjans de comunicació i llengua*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, p. 33-42.
- LLUCH, Gemma (2003): «Construir una competència narrativa des de la televisió i el cinema». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 30, p. 27-33.
- LORDA, Clara Ubaldina / RIBAS, Montserrat (ed.) (2002): *Anàlisi del discurs polític: producció, mediació i recepció: Jornades sobre Anàlisi del discurs polític: producció, mediació i recepció (20-21 d'octubre de 2000)*. Barcelona: IULA.
- LOZANO, María / MIRALLES, Rafael / DOMÈNECH, Carme (2003): «Desconstruir el discurs televisiu a la classe de llengua». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 30, p. 61-70.
- MARCO, Josep (1997): «Diversitat. literatura i traducció: les conseqüències de la varietat textual per a la traducció literària». BURDEUS, María Dolores / GARCIA GRAU, Manel / PERAIRE, Joan (ed.): *La diversitat discursiva*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, p. 321-340.
- MARCO, Josep (2000): «La traducció de la metàfora lexicalitzada als textos literaris: pro-

- blemes i mètodes». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 139-151.
- MARÍN, Maria Josep (1998): «Una proposta gramatical per a la definició i la caracterització dels connectors». *Llengua & Literatura*, 9, p. 207-234.
- MARÍN, Maria Josep (2005a): *Marcadors discursius procedents de verbs de percepció: argumentació implícita en el debat electoral. Quaderns de Filologia*. Annex 59. València: Servei de Publicacions de la Universitat de València.
- MARÍN, Maria Josep (2005b): «Gramaticalització i funció discursiva dels verbs de percepció». *Caplletra*, 38, p. 47-71.
- MARÍN, Maria Josep (2007): «Political (Im)Politeness: Discourse Power in Electoral Debates». *Catalan Review*, XXI, p. 43-68.
- MARÍN, Maria Josep / BRACHO, Llum / MAS, Josep À. / MONTESINOS, Anna I. (ed.) (2011): *Discurs polític i identitats (trans)nacionals*. València: Publicacions de la Universitat de València.
- MARÍN, M. Josep / CUENCA, M. Josep (2012) «De l'atribució a la modalitat: construccions amb *és que* en català oral». *Caplletra*, 52, p. 65-94.
- MARTÍNEZ, Quilo (2004): «Retòrica de la imatge». TORRENT, Anna M. (coord.): *Els anuncis de la premsa. El món de la publicitat i la propaganda*. Vic: Eumo Editorial, p. 123-161.
- MASCARÓ, Ignasi (2006): «I finalment, què vol dir 'expressiu'?». *Llengua & Literatura*, 17, p. 357-380.
- MATA, Meritxell (2007): «Els adverbis d'acte de parla i el *modus* oracional». *Llengua & Literatura*, 18, p. 285-315.
- MAYOL, Laia (2008): «Catalan "Déu n'hi do" and conventional *Caplletra* implicatures in exclamatives». *Catalan Journal of Linguistics*, 7, p. 135-156. En línia a: <<http://ddd.uab.cat/pub/cjol/16956885v7p135.pdf>>.
- MESEGUER, Lluís (2000): «Llenguatge dramàtic i fraseologia (a propòsit del tracte de Joan Brossa)». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 373-388.
- MONFERRER, Aina / SALVADOR, Vicent (2012): «Procediments discursius de la divulgació científica en l'àmbit periodístic: l'èxit mediàtic de la maleïda partícula de Higgs». *Journal of Catalan Studies*, p. 128-150.
- MONTALT, Vicent (2000): «Discurs prefabricat i traducció de textos científics». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 241-260.
- MONTOLÍO, Estrella / UNAMUNO, Virginia (2001): «The discourse marker *a ver* (Catalan, *a veure*) in teacher-student interaction». *Journal of Pragmatics*, 33, p. 193-208.
- MONTERRAT, Sandra (2005): «Entre la dixi i la definitiu: els verbs de moviment resultatiu en català». *Caplletra*, 39, 61-83.
- MONZÓ, Esther (2000): «Estudi fraseològic de fórmules jurídiques dins de l'àmbit legislatiu». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de*

- fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 343-354.
- MUÑOZ, Isidre (2005): «Estratègies retoricocomunicatives en el discurs juvenil: funció taxèmica». *Llengua & Literatura*, 16, p. 407-420.
- NEBOT, Luis / MIRALLES, Jordi (1997): «L'enunciació en els informatius de televisió». BURDEUS, María Dolores / GARCIA GRAU, Manel / PERAIRE, Joan (ed.): *La diversitat discursiva*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, p. 209-216.
- NOGUÉ, Neus (2008a): *La dixi de persona en català*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- NOGUÉ, Neus (2008b): «La dixi de persona en el discurs acadèmic oral en català». *Caplletra*, 44, p. 195-218.
- NOGUÉ, Neus (2010): «La primera persona del plural en català». *Llengua & Literatura*, 21, p. 155-198.
- NOGUÉ, Neus (2011): «Person deixis in Catalan». PAYRATÓ, Lluís / COTS, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton, p. 115-144.
- Noves SL, Revista de Sociolingüística*, Hivern 2003 (número monogràfic sobre pragmàtica). Format electrònic: <<http://cultura.gencat.es/llengcat/noves/edit-hiv03.htm>>.
- OBACH, Xavier (2003): «Anàlisi dels informatius de televisió. Guia de sis punts essencials». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 30, p. 83-91.
- OLLER, Anna (2000): «Connectors i fraseologia: el llavors col.loquial». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 333-342.
- PAYÀ, Marta (2002): «Incidental clauses in spoken Catalan: Prosodic characteristics and pragmatic function». BEL, Bernard / MARLIEN, Isabelle (ed.): *Proceedings of the Speech Prosody 2002 Conference*. Aix-en-Provence: Laboratoire Parole et Langage, p. 559-562.
- PAYÀ, Marta (2003): «Prosody and pragmatics in parenthetical insertions in Catalan». *Catalan Journal of Linguistics*, 2, p. 207-227.
- PAYÀ, Marta (2004): «Interacció del grup tonal i el gest en el discurs: una aproximació d'anàlisi multimodal». PAYRATÓ, Lluís / ALTURO, Núria / PAYÀ, Marta (ed.): *Les fronteres del llenguatge. Lingüística i comunicació no verbal*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 155-172.
- PAYRATÓ, Lluís (1999): *Llengua catalana III. Anàlisi del discurs*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- PAYRATÓ, Lluís (2002a): «L'enunciació i la modalitat oracional». SOLÀ, Joan *et al.* (dirs.): *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries, p. 1149-1220.
- PAYRATÓ, Lluís (2003a): *Pragmàtica, discurs i llengua oral. Introducció a l'anàlisi funcional de textos*. Barcelona: UOC.
- PAYRATÓ, Lluís (2003b): «L'entorn pragmàtic: de corrents i perspectives». *Noves SL, Revista de Sociolingüística*, Hivern 2003, p. 1-7. Format electrònic: <<http://cultura.gencat.es/llengcat/noves/edit-hiv03.htm>>.
- PAYRATÓ, Lluís (2004): «Lingüística i comunicació no verbal: breus apunts introductoris». PAYRATÓ, Lluís / ALTURO, Núria / PAYÀ, Marta (ed.): *Les fronteres del*

- llenguatge. Lingüística i comunicació no verbal*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 13-37.
- PAYRATÓ, Lluís (2005a): «Noves tendències en anàlisi del discurs: reflexions sobre el context comunicatiu i la multimodalitat». LABARTA, Maria (ed.): *Approaches to Critical Discourse Analysis*. València: Publicacions de la Universitat de València (CR-ROM).
- PAYRATÓ, Lluís (2005b): «Del present imperfecte i dels futurs de probabilitat, o entorn de la filologia, la lingüística, l'anàlisi crítica del discurs i les ciències de la comunicació». *Caplletra*, 39, p. 109-133.
- PAYRATÓ, Lluís (2007): «Formes de comunicació comunicació no verbal». *Tradicionari. Volum 7: La narrativa popular*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, p. 70-84.
- PAYRATÓ, Lluís (2008): «Past, present, and future research on emblems in the Hispanic tradition: Preliminary and methodological considerations». *Gesture*, 8, p. 5-21.
- PAYRATÓ, Lluís (2012a): «Apuntes para un análisis crítico, etnográfico y multimodal: sobre algunos géneros discursivos de presentación y oferta». *Linguística. Revista de estudos linguísticos da Universidade do Porto*, 7, p. 101-127.
- PAYRATÓ, Lluís (2012b): «L'anàlisi del discurs al segle XXI: reflexions crítiques a l'entorn del context comunicatiu i la multimodalitat». SALVADOR, Vicent (ed.): *L'ull despert. Anàlisi crítica dels discursos d'avui*. València: Edicions Tres i Quatre, p. 105-149.
- PAYRATÓ, Lluís / ÀLAMO, Marina / FITÓ, Jaume / JUANHUIX, Marta (2004): «El projecte VARCOM. Variació, Comunicació Multimodal i Multilingüisme: estils discursius i consciència lingüística en la producció de textos orals». PAYRATÓ, Lluís / ALTURO, Núria / PAYÀ, Marta (ed.): *Les fronteres del llenguatge. Lingüística i comunicació no verbal*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 111-121.
- PAYRATÓ, Lluís / ALTURO, Núria / PAYÀ, Marta (ed.) (2004): *Les fronteres del llenguatge. Lingüística i comunicació no verbal*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona.
- PAYRATÓ, Lluís / BOIX, Emili / LLORET, M. Rosa / LORENTE, Mercè (ed.) (1996): *Corpus Corpora*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona.
- PAYRATÓ, Lluís / COTS, Josep Maria (ed.) (2011): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton.
- PAYRATÓ, Lluís / FITÓ, Jaume (ed.) (2008): *Corpus audiovisual plurilingüe*. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona.
- PERAIRE, Joan (1997): «El discurs televisiu: gèneres i estructures textuais». BURDEUS, María Dolores / GARCIA GRAU, Manel / PERAIRE, Joan (ed.): *La diversitat discursiva*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, p. 161-185.
- PERAIRE, Joan (2000): «Estratègia metafòrica i fraseologia en l'arquitectura del discurs del futbol». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 355-371.
- PERAIRE, Joan (2001): «L'estratègia retòrica en la publicitat actual». *Escola Catalana*, 378, p. 13-17.
- PERAIRE, Joan (2005): «Unitats fraseològiques i ideologia en el discurs publicitari». *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, 36, p. 43-55.
- PERAIRE, Joan (2012): «L'argumentació publicitària: les paraules del desig». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* 58, p. 57-70.

- PÉREZ, Montserrat (2001): «Some considerations on politeness in Catalan Service encounters». MUÑOZ, Carme (coord.) *et al.*: *Trabajos en lingüística aplicada*. Barcelona: AESLA, p. 597-604.
- PÉREZ SALDANYA, Manuel (2000): «Notes per a una estilística dels temps verbals». *Caplletra*, 29, p. 83-104.
- PÉREZ SALDANYA, Manuel (2001): «La gramaticalització del significat». LORENTE, Mercè *et al.* (ed.): *La gramàtica i la semàntica en l'estudi de la variació*. Barcelona: PPU — Universitat de Barcelona, p. 251-295.
- PÉREZ SALDANYA, Manuel / MESTRE, Rosanna / SANMARTÍN, Ofèlia (1998): *Diccionari de lingüística*. València: Colomar.
- PERIS, Àlvar (2006): «Ser espanyol dues vegades al dia: identitat nacional, televisió i vida diària». CLIMENT, Laia M. (ed.): *Anàlisi crítica del discurs: mitjans de comunicació i llengua*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, p. 43-52.
- PERUJO, Joan M. (2006): «Un cas especial en la traducció de la variació lingüística: la variació latent». *Quaderns. Revista de traducció*, 13, p. 107-124.
- PERUJO, Joan M. (2007): «La variació latent: Una modalitat no prevista en la traductologia». *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes / LIII. Homenatge a Joseph Gulsoy / 3*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 257-284.
- PINYANA, M. Carme (2000): «*El Xeret del Tormes* o com arcaïtzar una traducció amb l'ús de les parèmies». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 187-202.
- PIQUER, Adolf (1997): «Operativitat dels marcadors discursius en la narrativa contemporània: anàlisi de quatre casos representatius». BURDEUS, María Dolores / GARCIA GRAU, Manel / PERAIRE, Joan (ed.): *La diversitat discursiva*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, p. 59-71.
- PIQUER, Adolf (2000a): «Pragmaestilística del català». *Caplletra*, 29, p. 53-68.
- PIQUER, Adolf (2000b): «Pragmàtica en la fraseologia del relat». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 389-407.
- PIQUER, Adolf (2005): «Fraseologia i literatura. El discurs reciclat». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 36, p. 56-64.
- PIQUER, Adolf / MARTÍN, Àlex (2006): «Els argots: codis indesxifrables o discursos dissenyats». CLIMENT, Laia M. (ed.) (2006): *Anàlisi crítica del discurs: mitjans de comunicació i llengua*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, p. 61-70.
- PONS, Lúdia / MOLINA, Caterina / GUARRO, Beatriu (2003): «Els anuncis de la televisió: identitats femenines, identitats masculines». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 30, p. 47-60.
- PORTALÉS, Enric Pasqual (2012): «L'estratègia concessiva, un repte en l'ensenyament de l'argumentació». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 58, p. 36-48.
- PRIETO, Pilar (2002): *Entonació. Models, teoria, mètodes*. Barcelona: Ariel.
- PRIETO, Pilar / RIGAU, Gemma (2007): «The syntax-prosody interface: Catalan interrogative sentences headed by *que*». *Journal of Portuguese Linguistics*, 6, p. 29-59.
- PRIETO, Pilar / RIGAU, Gemma (2011): «Prosody and pragmatics». PAYRATÓ, Lluís /

- COTS, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton, p. 17-47.
- PUEYO, Miquel (2004): «Sociolingüística i comunicació no verbal». PAYRATÓ, Lluís / ALTURO, Núria / PAYÀ, Marta (ed.): *Les fronteres del llenguatge. Lingüística i comunicació no verbal*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 39-46.
- PUJOLAR, Joan (1997): *De què vas, tio?* Barcelona: Empúries.
- PUJOLAR, Joan (2011): «Catalan-Spanish language contact in social interaction». PAYRATÓ, Lluís / COTS, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton, p. 361-385.
- RIBAS, Montserrat (1998): «Argumentación y representaciones sociales». *Escritos*, 17/18, p. 219-247.
- RIBAS, Montserrat (2002): «De la explicación a la argumentación». *Textos de didáctica de la lengua y de la literatura*, 29, p. 10-21.
- RIBAS, Montserrat (2003): *Discurs parlamentari i representacions socials (la representació de la immigració que emergeix de les preguntes d'una Comissió d'Estudi Parlamentària)*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada.
- RIBAS, Montserrat (2004): «Dominant public discourse and social identities». PÜTZ, Martin / NEFF, Joanne / VAN DIJK, Teun (ed.): *Communicating Ideologies: Language, Discourse and Social Practice*. Frankfurt: Peter Lang, p. 390-415.
- RIBAS, Montserrat (2005a): «From discursive articulations to social identities». LABAR-TA, Maria (ed.): *Approaches to Critical Discourse Analysis*. València: Universitat de València, Servei de Publicacions, p. 127-142.
- RIBAS, Montserrat (2005b): «Les metàfores de l'exclusió (Una reflexió sobre discurs i cognició social)». OTAL, José Luis / NAVARRO, Ignasi / BELLÉS, Begoña (ed.): *Cognitive and Discourse Approaches to Metaphor and Metonymy*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 278-296.
- RIBAS, Montserrat (2007): «Construint i deconstruint identitats: denominacions i designacions de la immigració». LORENTE, Mercè / ESTOPÀ, Rosa / FREIXA, Judit / MARTÍ, Jaume / TEBÉ, Carles (ed.): *Estudis de lingüística i de lingüística aplicada en honor de M. Teresa Cabré Castellví. Vol. 2: De deixebles*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada, p. 401-408.
- RIBAS, Montserrat / FERNÁNDEZ, Lydia (2006): «Dones, identitats i televisió: La construcció informativa del 8 de març». *Quaderns del CAC*, 25, p. 81-91.
- RIBAS, Montserrat / TODOLÍ, Júlia (2008): «La metàfora de la mujer objeto y su reiteración en la publicidad». *Discurso & Sociedad*, 2, p. 153-169.
- RIBERA, Josep (2009): «Trets d'oralitat en narracions escrites d'aprenents». *Caplletra*, 47, p. 75-101.
- RIBERA, Josep (2012): *La cohesió lèxica en seqüències narratives*. Alacant; Barcelona: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana; Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- ROBLES, Ferran (2009). «Lingüística aplicada a l'ensenyament i nous corrents d'investigació en lingüística». *Caplletra*, 47, p. 207-234.
- RODRÍGUEZ, Carmen (2012): «L'argumentació a l'aula: entre el raonament científic i l'opinió social». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 58, p. 8-19.

- SALVADOR, Vicent (1997): «Dialectologia, pragmàtica i anàlisi del discurs». LLORET, M. Rosa *et al.*: *Anàlisi de la variació lingüística*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 203-228.
- SALVADOR, Vicent (1998): «Metàfora i variació lingüística». CANO, Maria A. *et al.* (ed.): *Un món de llengües*. Alcoi: Marfil, p. 263-274.
- SALVADOR, Vicent (2000a): «L'estil nominalitzat». *Caplletra*, 29, p. 69-81.
- SALVADOR, Vicent (2000b): «Idiomàticitat i discurs prefabricat». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 19-31.
- SALVADOR, Vicent (2003): «Pragmàtica i estilística». *Noves SL*, Hivern 2003. Format electrònic: <<http://cultura.gencat.es/llengcat/noves/edit-hiv03.htm>>.
- SALVADOR, Vicent (2005): «Combinatòria lèxica i discurs acadèmic: aplicació a l'anàlisi de manuals d'ensenyament mitjà». *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, 36, p. 65-74.
- SALVADOR, Vicent (2006): «Argumentació i estructures lingüístiques». ALTURO, Núria / BESA, Josep / BLADAS, Òscar / NOGUÉ, Neus (ed.): *L'argumentació*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 91-108.
- SALVADOR, Vicent (2008a): «Rhetoric and stylistics in Spain and Portugal in the 20th and 21st centuries». FIX, Ulla / GARDT, Andreas / KNAPE, Joachim (ed.): *Rhetorik und Stilistik-Rhetoric and Stylistics*. Berlin: Walter de Gruyter, p. 226-244.
- SALVADOR, Vicent (2008b): «Applied rhetoric and stylistics in Spain and Portugal in the 20th and 21st centuries». FIX, Ulla / GARDT, Andreas / KNAPE, Joachim (ed.): *Rhetorik und Stilistik-Rhetoric and Stylistics*. Berlin: Walter de Gruyter, p. 522-550.
- SALVADOR, Vicent (2008c): «Metàfores i coneixement». *Escola catalana*, 43, p. 8-9.
- SALVADOR, Vicent (2011a): «Metaphor and style in Catalan». PAYRATÓ, Lluís / COTS, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton, p. 309-329.
- SALVADOR, Vicent (2011b): «Paraula i cultura de la salut: indagacions de lingüística mèdica». *Caplletra*, 50, p. 89-105.
- SALVADOR, Vicent (2012a): «Pràctiques discursives en l'àmbit sanitari: contextos, gèneres i estils». *Llengua, Societat i Comunicació*, 10, p. 46-52.
- SALVADOR, Vicent (2012b): «Semàntica lèxica i argumentació. Sobre les energies renovables». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 58, p. 28-35.
- SALVADOR, Vicent (2012c): «L'ull despert: panoràmica». SALVADOR, Vicent (ed.): *L'ull despert. Anàlisi crítica dels discursos d'avui*. València: Editorial Tres i Quatre, 9-49.
- SALVADOR, Vicent (ed.) (2012): *L'ull despert. Anàlisi crítica dels discursos d'avui*. València: Editorial Tres i Quatre.
- SALVADOR, Vicent / CLIMENT, Laia (2004): «Expressió del dolor, de la medicina al llençuatge». *MÈTODE*, 42, p. 6-7.
- SALVADOR, Vicent / MACIÁN, Cecili (2003): «El discurs de la podologia en Internet (Anàlisi d'estratègies de gestió social del coneixements a partir d'un corpus plurilingüe)». PIQUÉ-ANGORDANS, Jordi / ESTEVE, Maria José / GEA, Maria Lluïsa (ed.): *Internet in languages for specific purposes and foreign language teaching*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 149-161.

- SALVADOR, Vicent / CLIMENT, Laia M. (ed.) (2006): *El discurs prefabricat II. Fraseologia i comunicació social*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I.
- SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.) (2000): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I.
- SÁNCHEZ, Antonia / SALVADOR, Vicent / GÓMEZ, Josep-Ramon (ed.) (1999): *Pragmática Intercultural*. València: Universitat de València (Quaderns de filologia, Estudis Lingüístics, IV).
- SANCHO, Pelegrí (1999a): *Introducció a la fraseologia. Aplicació al valencià col·loquial*. València: Denes.
- SANCHO, Pelegrí (1999b): «Análisis contrastivo de la fraseología: la expresión de rechazo del discurso previo en catalán y español». *Lingüística para el siglo XXI: III Congreso organizado por el Departamento de Lengua Española*, p. 1475-1482.
- SANCHO, Pelegrí (2000): «Aspectes de la fraseologia del valencià col·loquial». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 307-324.
- SANCHO, Pelegrí (2004): «La gramaticalización en los intensificadores: el caso del español *menudo* y del valenciano coloquial *d'a xavo*». FABER, Pamela / JIMÉNEZ, Catalina / WOTJAK, Gerd (ed.): *Léxico especializado y comunicación interlingüística*. Granada: Universidad de Granada; Universidad de Leipzig.
- SANCHO, Pelegrí (2006): «Construcciones idiomáticas e ironía: el español “anda que no” y el valenciano coloquial “dirás que no”». CASADO, Manuel / GONZÁLEZ, Ramon / ROMERO, María Victoria (coord.): *Análisis del discurso: lengua, cultura, valores*, 2, p. 2051-2066.
- SANCHO, Pelegrí (2010): «Anàlisi de les unitats fraseològiques amb funció connectiva en un fragment de conversa col·loquial». *Caplletra*, 48, p. 93-125.
- TERUEL, Elvira (1997): *Retòrica, informació i metàfora. Anàlisi aplicada als mitjans de comunicació de massa*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.
- TERUEL, Elvira (2000): «De l'*homo sapiens* a l'animal metafòric». *Caplletra*, 29, p. 139-148.
- TERUEL, Elvira (ed.) (1998): *Assaig de reflexió a l'entorn del discurs dels mèdia*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- TODOLÍ, Júlia / LABARTA, María / DOLÓN, Rosanna (2006): «What is critical discourse analysis?». *Critical Discourse Anàlisi. L'Anàlisi Crítica del Discurs. Quaderns de Filologia. Estudis Lingüístics*, XI. Universitat de València, p. 9-34.
- TODOLÍ, Júlia / LABARTA, María / DOLÓN, Rosanna (ed.) (2006): *Critical Discourse Anàlisi. L'Anàlisi Crítica del Discurs. Quaderns de Filologia. Estudis Lingüístics* XI. Universitat de València.
- TODOLÍ, Júlia / RIBAS, Montserrat (2007): «Mystifying through Metaphors and Lexical Choice». *Cultura, llenguaje y representación*, V, p. 165-176.
- TORRENT-LENZEN, Aina (2001): «*Que tens gana?* Anàlisi de la funció pragmàtica del *que* introductor d'una pregunta amb corba entonativa descendent». *Estudis de llengua i literatura catalanes / XLIII. Miscel·lània Giuseppe Tavani / 2*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 321-333.
- TORRENT-LENZEN, Aina (2005): «Indexicalitat i comunicació verbal d'emocions en català». *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes, L. Miscel·lània Joan Veny*, 6. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 257-284.

- TORRENT-LENZEN, Aina (2009): «Polifonía de las emociones. Estudio pragmático sobre la función emotiva de las partículas modales en castellano, catalán y rumano». *Estudios Románicos*, 31, p. 7-34.
- TORRENT, Aina (2011): «Modal particles in Catalan». PAYRATÓ, Lluís / COTS, Josep Maria (ed.): *The Pragmatics of Catalan Language*. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton, p. 81-113.
- TORRES, Marta (2001): «L'expressió de les hores en català: anàlisi contrastiva». *Caplletra*, 30, p. 169-198.
- TUSON, Jesús (dir.) (2000): *Diccionari de lingüística*. Barcelona: Vox.
- VALLDUVÍ, Enric (2002): «L'oració com a unitat informativa». SOLÀ, Joan *et al.* (dirs.) (2002): *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries, II, p. 1221-1279.
- VERDEGAL, Joan (1997): «Diversitat i diversificació en traducció: registres, tipologia i gèneres». BURDEUS, María Dolores / GARCIA GRAU, Manel / PERAIRE, Joan (ed.): *La diversitat discursiva*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, p. 273-287.
- VERDEGAL, Joan (2000): «Del prefabricat al postfabricat: problemes de traducció (context francès-català)». SALVADOR, Vicent / PIQUER, Adolf (ed.): *El discurs prefabricat. Estudis de fraseologia teòrica i aplicada*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, p. 217-225.
- VIANA, Amadeu (1997): *Raons relatives*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida; Pagès editors.
- VIANA, Amadeu (2000): «La persiana és verda: idees de correcció i estils intel·lectuals». *Caplletra*, 29, p. 121-138.
- VIANA, Amadeu (2001): «Temes difícils, estils còmics: el cas de l'humor mèdic». *Discurso y Sociedad*, 3, p. 117-144.
- VIANA, Amadeu (2003): «Vico i la justificació de la pragmàtica». *Noves SL*, Hivern 2003. Format electrònic: <<http://cultura.gencat.es/llengcat/noves/edit-hiv03.htm>>.
- VIANA, Amadeu (2004a): *Acròbates de l'emoció. Exploracions sobre conversa, humor i sentit*. Tarragona: Arola editors.
- VIANA, Amadeu (2004b): «Contribució de la sociolingüística a la pragmàtica». LLORET, Maria Rosa / PONS, Clàudia (ed.): *Lingüística i gramàtiques*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 153-172.
- VIANA, Amadeu (2005): «Retòrica i llenguatge científic». CABRÉ, M. Teresa / BACH, Carme (ed.): *Coneixement, llenguatge i discurs especialitzat*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, p. 143-154.
- VIANA, Amadeu (2006): «Humor i argumentació en la conversa ordinària: una aproximació». ALTURO, Núria / BESA, Josep / BLADAS, Óscar / NOGUÉ, Neus (ed.): *L'argumentació*. Barcelona: PPU - Universitat de Barcelona, p. 129-157.
- VIANA, Amadeu (ed.) (2006): *L'humor en el treball. Salut, crítica i comunicació*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida.
- VILÀ, Montserrat / GRAU, Maria (2007): «Modalització i cortesia lingüística». *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 42, p. 5-7.
- VILLALBA, Xavier (2007): «La dislocació a la dreta en català i castellà: microvariació en la interfície sintaxi/pragmàtica». *Caplletra*, 42, p. 53-68.
- VILLALBA, Xavier (2008): «Exclamatives: A thematic guide with many questions and few answers». *Catalan Journal of Linguistics*, 7, p. 9-40.

RESUM

Aquest article fa una revisió panoràmica, descriptiva i en part valorativa, dels estudis de pragmàtica i anàlisi del discurs que, entre 1997 i 2012, s'han desenvolupat en relació amb la llengua catalana. Subdividint aquestes dues grans àrees en apartats temàtics, es fa veure com la lingüística catalana, que ha tractat en molta profunditat temes gramaticals, fonètics, històrics, lexicogràfics, dialectals i sociolingüístics, té un compte pendent, encara, amb la línia pragmàtica i discursiva. Els estudis corresponents, per bé que en alguns casos s'han situat en un nivell internacional, mostren també llacunes, subàrees poc desenvolupades, amb poca tradició. També s'apunta que la necessitat d'analitzar pragmàticament i discursivament la societat i la cultura catalanes és evident, tant com la d'integrar els estudis en el conjunt *crosscultural* de pràctiques comunicatives d'arreu. El sentit d'una pragmàtica i una anàlisi del discurs catalanes implica l'anàlisi pertinent de singularitats, on localisme i globalisme no representen extrems irreconciliables, sinó dimensions complementàries i que s'exigeixen mútuament.

MOTS CLAU: Pragmàtica, anàlisi del discurs, lingüística catalana.

ABSTRACT

Studies on Catalan Pragmatics and Discourse Analysis (1997-2012)

The present article is a general descriptive and partly critical review of the studies on Catalan pragmatics and discourse analysis from 1997 to 2012. Taking each of these areas in turn, we show that, although Catalan linguistics has dealt thoroughly with grammar, phonetics, language history, lexicography, dialectology and sociolinguistics, there is still work to be done in pragmatics and discourse analysis. The studies that have been undertaken, while attracting international interest in some cases, also show some deficiencies, underdeveloped subsidiary areas which have been neglected. We also show that there is an obvious need to apply pragmatics and discourse analysis to an examination of Catalan culture and society, and integrate these studies crossculturally at a universal communicative level. Catalan pragmatics and discourse analysis require an investigation of native peculiarities such that local phenomena and universals are not irreconcilable, but mutually dependent, complementary dimensions.

KEY WORDS: Pragmatics, discourse analysis, Catalan linguistics.